

Токуш Чолпонбаев

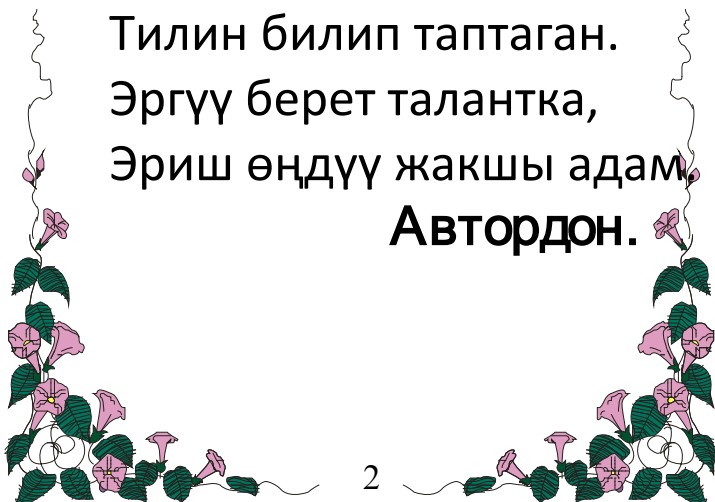
ЭРМАМАТИ

(Ода – даңаза)

Ош – 2014

Оокаты дың башкадан,
Оокатын бирдей сактаган.
Турмуштун кушун турунда,
Тилин билип таптаган.
Эргүү берет талантка,
Эриш өңдүү жакшы адам,
Автордон.

Толгон байлык жериңиз,
Тоого окшош өңүңүз.
Туугандарга таянып,
Туу тутабыз сизди биз.

Арстан.

ЭРМАМАТ

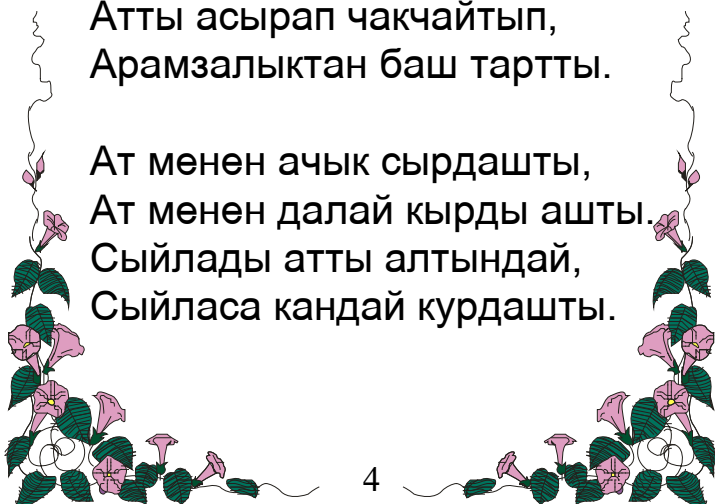
(Ода – даңаза)

Ат жалында ойногон,
Ак эмгекти ойлогон.
Атка жакын жаралып,
Ата салтын колдогон.

Ата наркын улаган,
Алтындай кымбат бул адам.
Атагын чыгар Эриштин,
Айланайын ыр аалам.

Атка минип бак тапты,
Айлап-жылдап ат бакты.
Атты асырап чакчайтып,
Арамзалыктан баш тартты.

Ат менен ачык сырдашты,
Ат менен далай кырды ашты.
Сыйлады атты алтындай,
Сыйласа кандай курдашты.

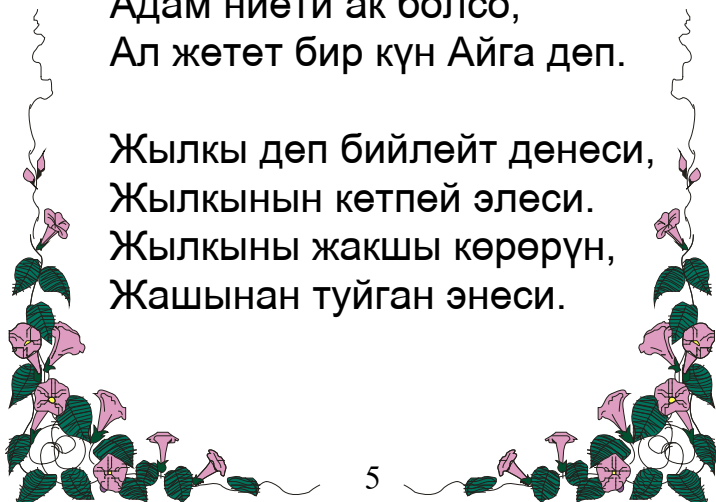
Атып чыгып желеден,
Алды насаат энеден.
Эл тааныткан балбанды.
Энеге алкыш төрөгөн.

Атасы берип батаны,
Ал кетирбейт катаны.
Ал-күч бер деп Эришиме,
Атасы кармап жаканы.

Ардактап бекем энеси,
Ардактуу болду мөмөсү.
Эгиз тоодой сезилет,
Эрмаматтын элеси.

Апасы жоктойт кайда деп,
Алла бер уулга пайда деп.
Адам ниети ак болсо,
Ал жетет бир күн Айга деп.

Жылкы деп бийлейт денеси,
Жылкынын кетпей элеси.
Жылкыны жакшы көрөрүн,
Жашынан туйган энеси.

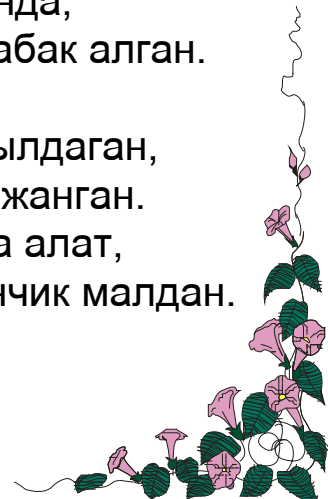
Жылкынын жоктой катасы,
Жылкыны үзбөй атасы.
Жүрөгүнө дем берет,
Жылкынын тийсе батасы.

Эрмамат ким өзү?
Ыр аркылуу билели.
Кадыры бийик адамдын,
Кардан аппак тилеги.

Пайыз Момун баласы,
Ичинде жок карасы.
Тууралыкты колдогон,
Тышында жок аласы.

Тарбияны төрдөн алган,
Табияты жылда өскөн.
Тазалыгы ушунда,
Турмушунан сабак алган.

Ыйманы балбылдаган,
Ырысы жарык жанган.
Туруктуу пайда алат,
Төрт түлүк мөнчик малдан.

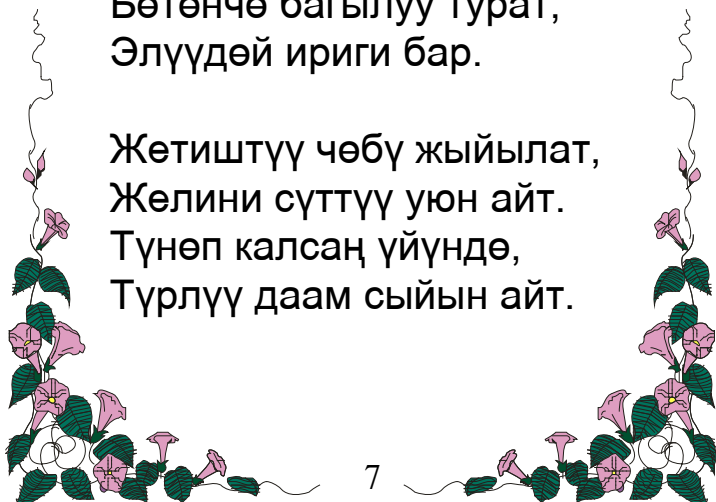
Төрт түлүк малдары бар,
Тектүү жерден алганы бар.
Тилегендей кудайбергөн,
Туруктуу балдары бар.

Колунда таягы бар,
Көңүлдөш аялы бар.
Чалияр насип эткен,
Сырлуу аягы бар.

Жетерлик эчкиси бар,
Жетет оокат кечкиси бар.
Жетишет баары тегиз,
Жез алтын кескичи бар.

Ашыгы менен түнөгү бар,
Ай маңдай күлүгү бар.
Бөтөнчө багылуу турат,
Элүүдөй ириги бар.

Жетиштүү чөбү жыйылат,
Желини сүттүү уюн айт.
Түнөп калсаң үйүндө,
Түрлүү даам сыйын айт.

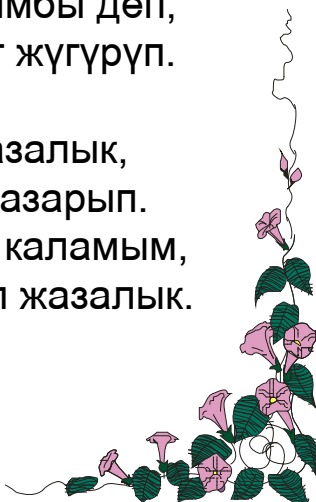
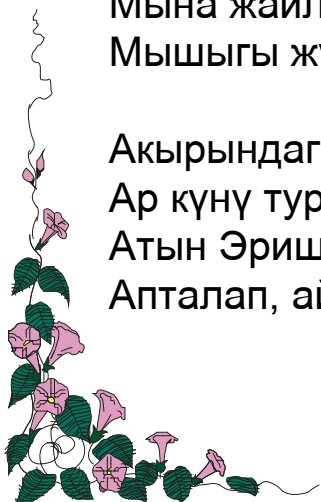
Тирелип турган жемин айт,
Кең жайлоодой демин айт.
Аргамжы менен оролгон,
Арыбаган белин айт.

Сарымай турат карында,
Санаасы жок арында.
Санадым баары бар экен,
Сарайынын залында.

Сарайындагы пукталып,
Санаасыз турат жупталып.
Турмуштун түмөн жарагы,
Сарайда турат кулпталып.

Чырагы турат илинип,
Чычкандар кетет түңүлүп,
Мына жайладымбы деп,
Мышыгы жүрөт жүгүрүп.

Акырындагы тазалык,
Ар күнү турат тазарып.
Атын Эриштин каламым,
Апталап, айлап жазалык.

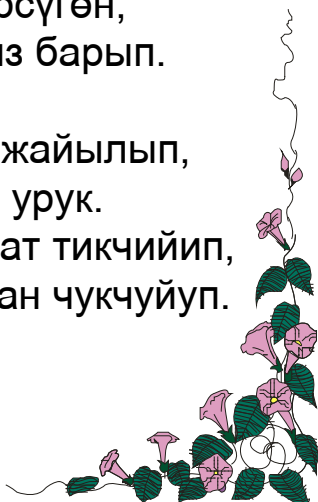
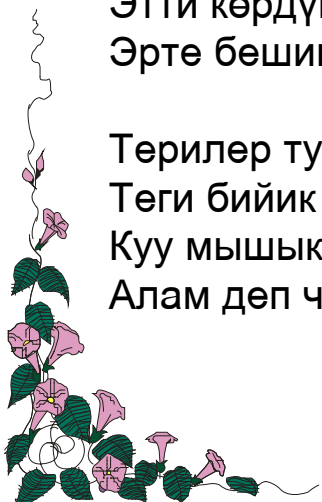
Коргону таштан урулган,
Колу көккө сунулган.
Эрмаматтын көңүлү,
Сарайына бурулган.

Жандыктардын түрү бар,
Жакасында гүлү бар.
Өгүз, кочкорлорунун,
Өздөрүнчө сүрү бар.

Төрт түлүк таза багылат,
Тазарууну сагынат.
Тандырына, очокко,
Табылгы, арча жагылат.

Куйрук турат туздалып.
Кушу турат кызганып.
Этти көрдүк сүрсүгөн,
Эрте бешим биз барып.

Терилер турат жайылып,
Теги бийик бай урук.
Куу мышык турат тикчийип,
Алам деп чычкан чукчуйуп.

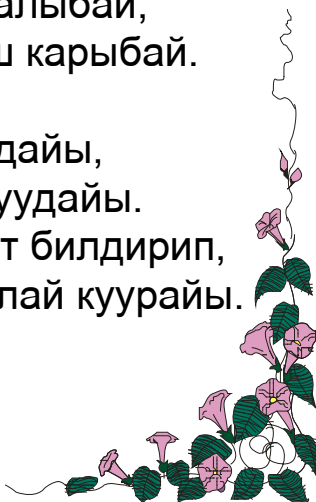
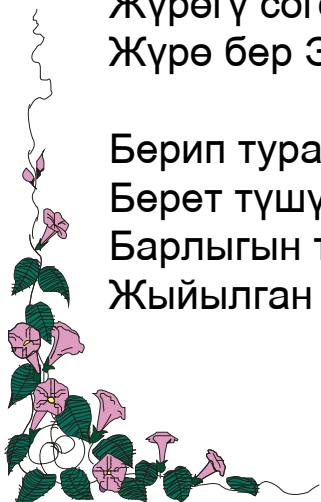
Мейман келет тыйылбай,
Калат Эриш туюнбай.
Жакын баары сезилет,
Жаттаган акын ырындай.

Капаздагы көкилик,
Кайталап улам секирип.
Караңгылыкта капазда,
Калгандыктан өкүнүп.

Чыгыштан шамал ыргаган,
Чын эле Эриш жыргаган.
Шамал менен куштары,
Эришти мактап ырдаган.

Арпасы болот шалыдай,
Ар күнү иштейт арыбай.
Жүрөгү согот талыбай,
Жүрө бер Эриш карыбай.

Берип турат кудайы,
Берет түшүм буудайы.
Барлыгын турат билдирип,
Жыйылган боолай куурайы.

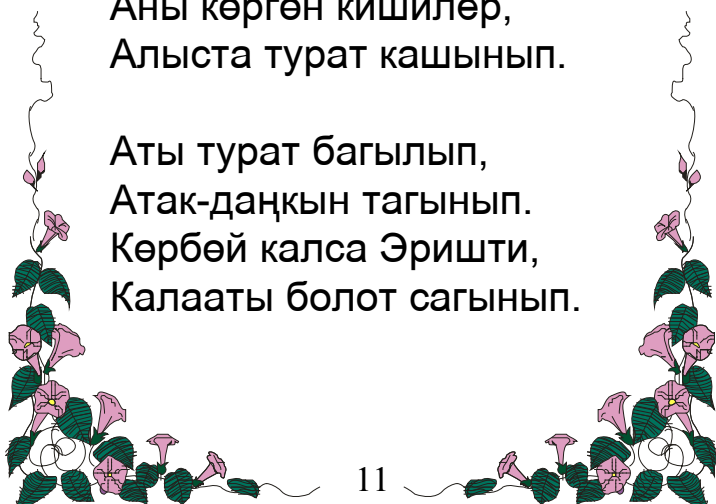
Караган алат капталдан,
Канча жылдар сакталган.
Ак теше, араа, балтасы,
Ак чечек менен сапталган.

Тескейден алат табылгы,
Телчиктирет жаныңды.
Айтасың иштен ырахмат,
Аргасыз чаап саныңды.

Бурч-бурчтан күйүп ысырык,
Буркурап жытын учуруп.
Ак кайыңдын чогуна,
Анаке турат ысынып.

Ат жабдык турат асынып,
Асылдыгын жашырып.
Аны көргөн кишилер,
Алыста турат кашынып.

Аты турат багылып,
Атак-даңкын тагынып.
Кербөй калса Эришти,
Калааты болот сагынып.

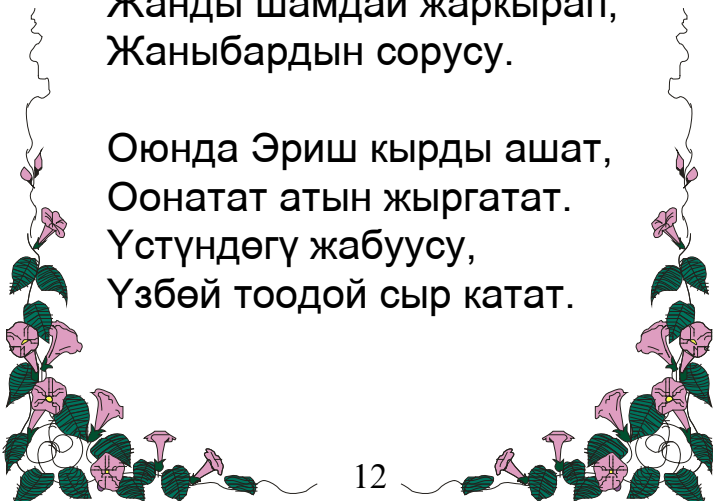
Жалын кармап текшерет,
Жалындуу күндү өткөрөт.
Жаныбарым торусу,
Жалына улак бөктөрөт.

Көбөйтөт жемин күнүгө,
Көбөйөт күндө ириде,
Качырып топко барганда,
Көп эле аттын бири де.

Калтырып топту чыкканда,
Эриштин үнүн укканда.
Калат жетпей күлүктөр,
Кара-тору учканда.

Кырк күн багып торуну,
Кырк күн чыдап коруду.
Жанды шамдай жаркырап,
Жаныбардын сорусу.

Оюнда Эриш кырды ашат,
Оонатат атын жыргатат.
Үстүндөгү жабуусу,
Үзбөй тоодой сыр катат.

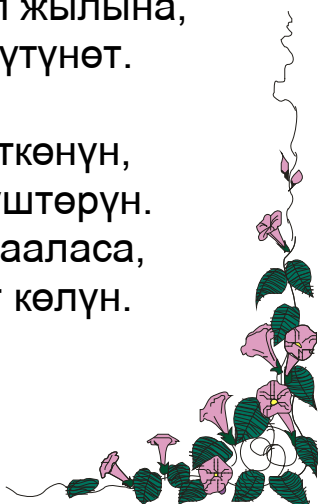
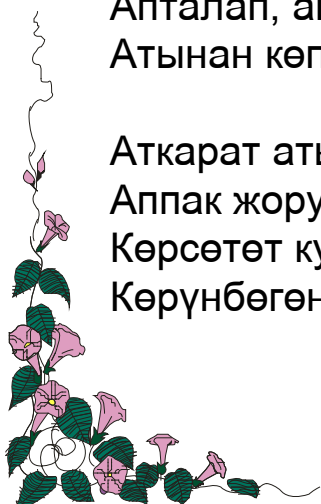
Оонатат, оонайт кангыча,
Жону ырахат алгыча.
Арылтып карайт дүйнөнү,
Акырга беде салгыча.

Карайт атың кубанып,
Кашыйт атын чыгарып.
Кел дүйнөгө таң калып,
Келет атын сугарып.

Атына кечте жем берет,
Алабыз тору деп билет.
Омоктуу тору кебелбей,
Он мүнөттө жеп ирет.

Эриштин аты түшүнөт,
Самаган оюн бүтүрөт.
Апталап, айлап жылына,
Атынан көптү күтүнөт.

Аткарат аты күткөнүн,
Аппак жоруп түштөрүн.
Көрсөтөт кудакааласа,
Көрүнбөгөн сүт көлүн.

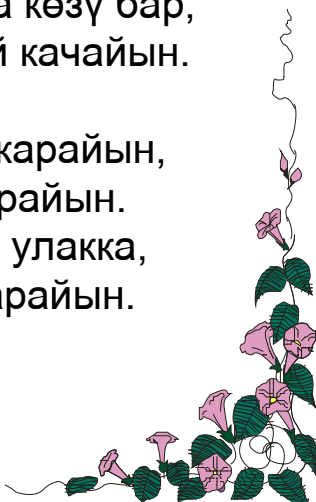
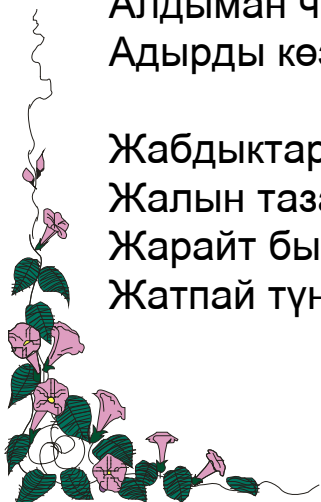
Кырк күн багат эсептеп,
Кырк күн туура жетет деп.
Кыл куйрукту таптоого,
Сексен күн-түн өтөт деп.

Жакшы быйыл болду дейт,
Жакшы быйыл толду дейт.
Кудай берсе быйыл кыш,
Бактым башка конду деп.

Кайтарайын асайын,
Аттан кийин жатайын.
Аттан алган алкоону,
Алла берсе татайын.

Суук көздөрдөн катайын,
Суткалап суутуп асайын.
Алдыман чыкса көзү бар,
Адырды көздөй качайын.

Жабдыктарын карайын,
Жалын таза тарайын.
Жарайт быйыл улакка,
Жатпай түнү карайын.

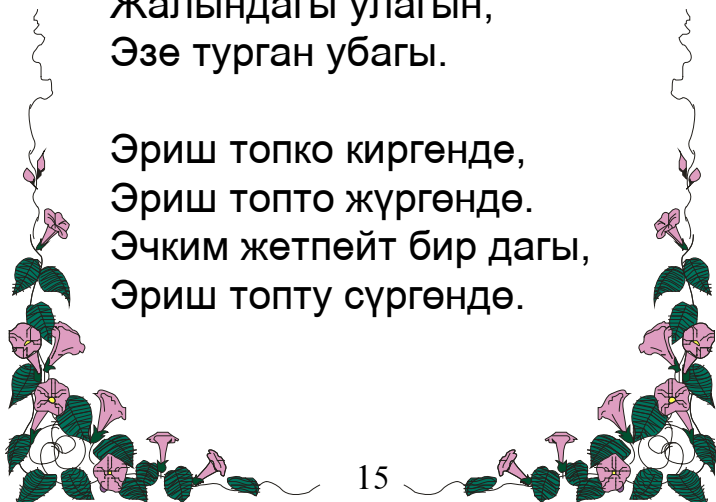
Тоо мүнөзү тор атың,
Топту чачат көрөсүң.
Соорун бер деп кыйнайбыз,
Тойдо өзүң төрөсүң.

Ат менен келет эгиздей,
Атын наамат дегизбей.
Эриш аттын үстүндө,
Сакталат күчү өгүздөй.

Жетсе алат улакты,
Сүйүнтөт уккан кулакты.
Бешенесине Эриштин,
Жандырды Алла чыракты.

Өчпөйт жанган чырагы,
Өзүнчө талант бу дагы.
Жалындагы улагын,
Эзе турган убагы.

Эриш топко киргенде,
Эриш топто жүргөндө.
Эчким жетпейт бир дагы,
Эриш топту сүргөндө.

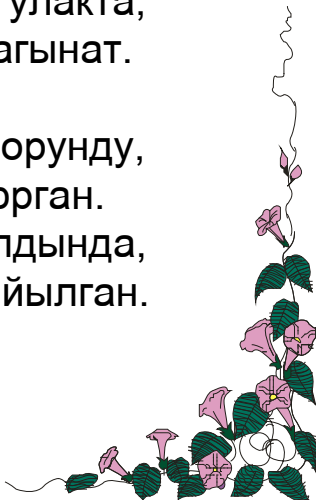
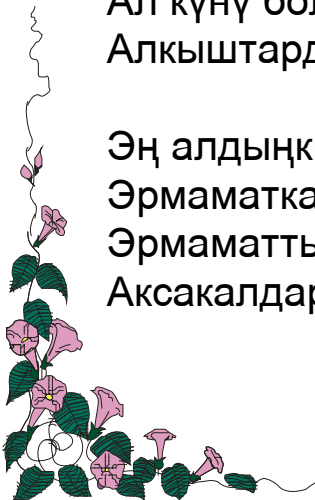
Жалына улак түшкөндө,
Талашуу болбойт эч жерде.
А дегенде топ калат,
Атылып тору кеткенде.

Жандагандар ала албайт,
Жанына чаап бара албайт.
Жулуп тунук Эриштөн.
Жалына үзүп сала албайт.

Эрмаматтын бутары,
Кычкачтай тиштеп чыгарбайт.
Атып чыккан торуну,
Астынан киши бура албайт.

Жандашкандар жалынат,
Артынан элдер агылат.
Ал күнү болгон улакта,
Алкыштарды тагынат.

Эң алдыңкы соорунду,
Эрмаматка буюрган.
Эрмаматтын алдында,
Аксакалдар жыйылган.

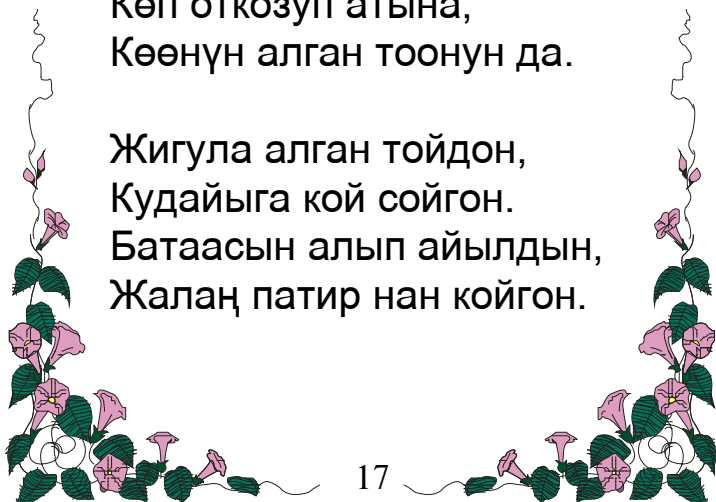
Тайын кармайт бирөөсү,
Акча сууруп койнунан.
Ыраазы кылат элдерди,
Алган салттуу оюнунан.

Батаны алат жүздөгөн,
Бардык оюн түздөгөн.
Баарын каптайт калтырбайт,
Бае ширин жүз менен.

Бата алып келет көгөрүп,
Батаа бакыт чегерип.
Эрмамат күчү менен,
Торпокту турат өңөрүп.

Москвич алган соорунга,
Биринчи таштап орунга.
Көп откозуп атына,
Көөнүн алган тоонун да.

Жигула алган тойдон,
Кудайыга кой сойгон.
Батаасын алып айылдын,
Жалаң патир нан койгон.

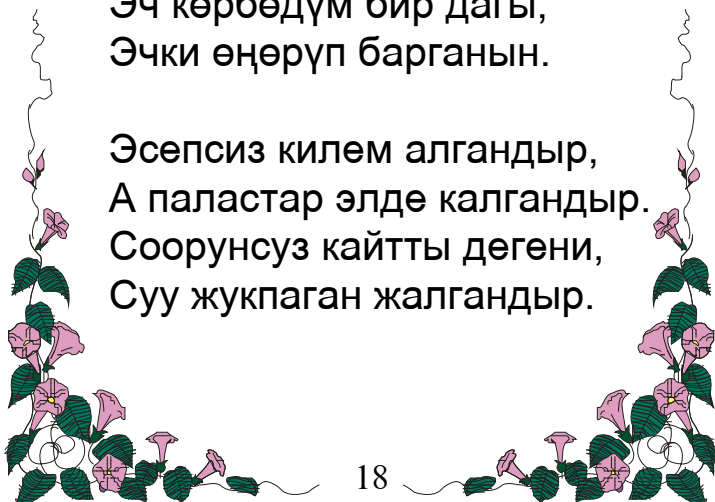
Волга алган улактан,
Теңтуштар алган кулактан.
Жууйсуң дешип чуркурап,
Союшту кошо суранган.

Айткандарын аткарды,
Ак дептерге катка алды.
Тамаша сайын оомады,
Тартиптүү саптар башталды.

Короосу толгон кой алды,
Кемчилдигин жое алды.
Кемчилдиктерди бир-бирден,
Орду ордуна кое алды.

Эчкини билбейт алганын,
Эч жаза албайт жалганын.
Эч көрбөдүм бир дагы,
Эчки өңөрүп барганын.

Эсепсиз килем алгандыр,
А паластар элде калгандыр.
Соорунсуз кайтты дегени,
Суу жукпаган жалгандыр.

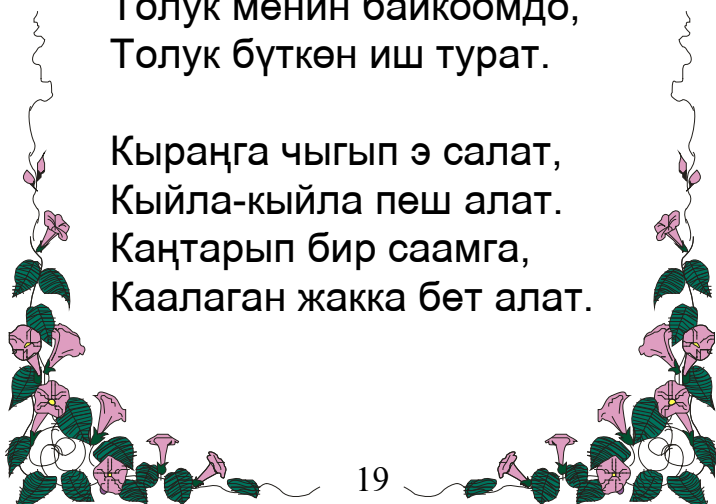
Айылдын алып алкышын,
Айылдын чабат даңкы үчүн.
Тасманын даңкын чыгарат,
Тасмалардын даңкы үчүн.

Ашканда улак туйлаган,
Ааламдын барын туйбаган.
Атырылып чыгууга тилеги,
Ал –күчүн төп жыйнаган.

Жетпей калат куугандар,
Жетине албай туугандар.
Жер данектей чачылат,
Жеринен сыгып буугандар.

Топту аралай үч бурат,
Тоодой сыйкыр күч турат.
Толук менин байкоомдо,
Толук бүткөн иш турат.

Кыраңга чыгып э салат,
Кыйла-кыйла пеш алат.
Каңтарып бир саамга,
Каалаган жакка бет алат.

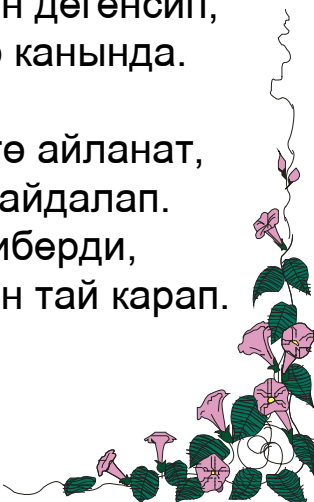
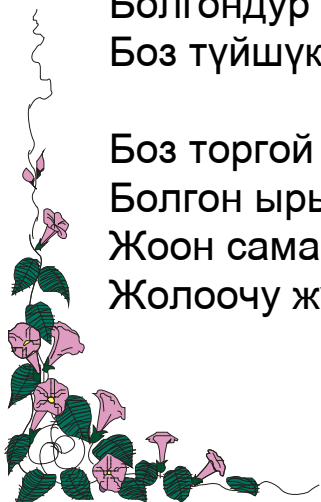
Кургатат терин катырып,
Кубанат Эриш ашыгып.
Жетем деген Эришке,
Жетпей калды машыгып.

Көпкө турду кыраңда,
Көктү айланат ыр анда.
Чөмүлүп кетти уйкуга,
Чөнтөккө белек сунаарда.

Уйкусуна карабай,
Чөнтөгүн пулга толтурду.
Кудайдын бир өкүлү,
Жанына келип отурду.

Отурат тору жанында,
Оюу бар чексиз анын да.
Болгондур бүгүн дегенсип,
Боз түйшүк бар канында.

Боз торгой көктө айланат,
Болгон ырын майдалап.
Жоон саман шиберди,
Жолоочу жүргөн тай карап.

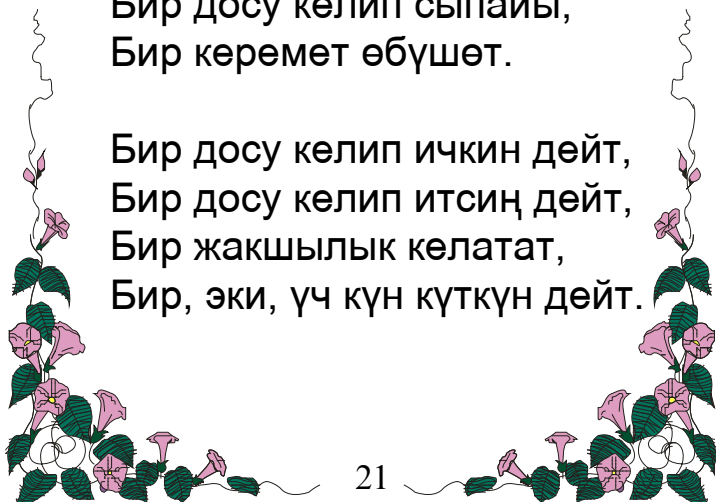
Ал күнү соорун тай болду,
Ал күнү көңүл жай болду.
Айлана-чөйрө баары,
Күтүнгөндөй шай болду.

Ошентип улак таркады,
Эришти көбү алкады,
Утуру өйдө ыргытат,
Утурлап келип даңк аны.

Бир досу айтат ырахмат,
Бир досу кетет кулактап.
Бир шише арак көтөрүп,
Бир досу келет сырактап.

Бир досу келип эңишет,
Бир досу келип көрүшөт.
Бир досу келип сыпайы,
Бир керемет өбүшөт.

Бир досу келип ичкин дейт,
Бир досу келип итсиң дейт,
Бир жакшылык келатат,
Бир, эки, үч күн күткүн дейт.

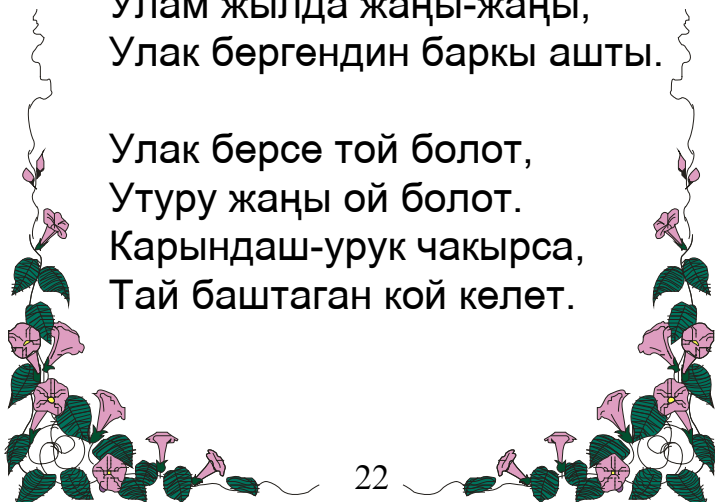
Бир досу келип кубанат,
Бир досу келип кубарат.
Бир керемет сөз менен,
Бир досу бар чыңалат.

Бир досу менен келишти,
Бир ажайып көрүштү.
Бирге экөө отуруп,
Билдиришти жеңишти.

Бир досу менен ырдашты,
Бир алаамат жырдашты.
Бир далайга жүрүшүп,
Бири –бирин сындашты.

Улак бүтүп таркашты,
Улакчылар салты ашты.
Улам жылда жаңы-жаңы,
Улак бергендин баркы ашты.

Улак берсе той болот,
Утуру жаңы ой болот.
Карындаш-урук чакырса,
Тай баштаган кой келет.

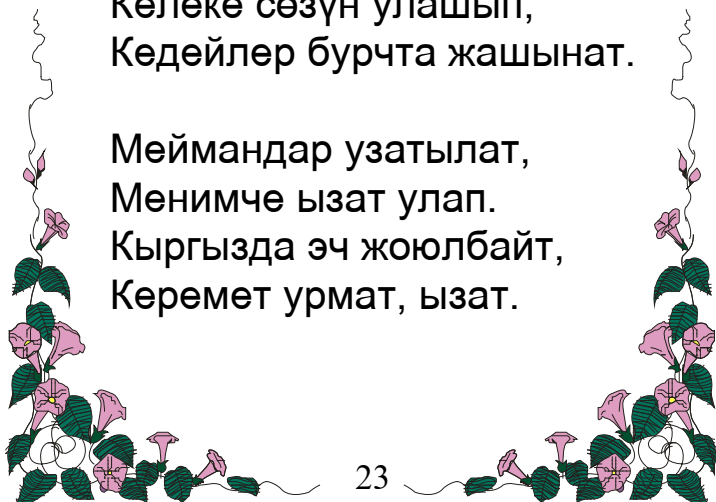
Бодо же жандык союлат,
Боорсок нан коюлат.
Улак бергендин баяны,
Укмуштуудай чоюлат.

Карындаш урук көп келет,
Каалагандай аш желет.
Кара эт, ашы бүткөндө,
Камок жакка бас делет.

Алигилер ачылат,
Ардактуу кептер чачылат.
Алигилерге закуска,
Аяштары ташынат.

Ал жерде дагы Эрмамат,
Адамдыгын ашырат.
Келеке сөзүн улашып,
Кедейлер бурчта жашынат.

Меймандар узатылат,
Менимче ызат улап.
Кыргызда эч жоюлбайт,
Керемет урмат, ызат.

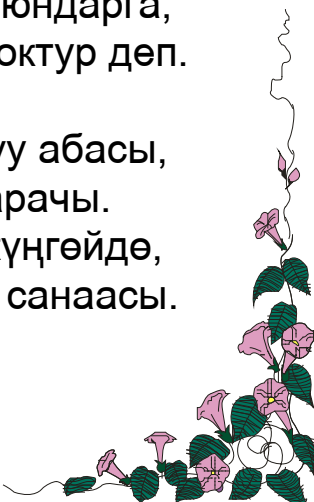
Меймандар жол алышты,
Мейли дешип калышты.
Алар да Эрмаматка,
Анык дос боло алышты.

Күз, кышта улакчылар,
Окшошот майрамдашып.
Күндөрдү өткөрүшөт,
Кыргыздар сайрандашып.

Ушундай тамашалар,
Кыргызда болуп келет.
Кыргыздын канатына,
Кылымдап конуп келет.

Эрмамат келет болуптур деп,
Өтөктөй айыл жоктур деп.
Түрлүү түмөн оюндарга,
Кеңешим өзү доктур деп.

Чын эле даңктуу абасы,
Чыгып дөңгө карачы.
Чырычы дагы күңгөйдө,
Чымындай жок санаасы.

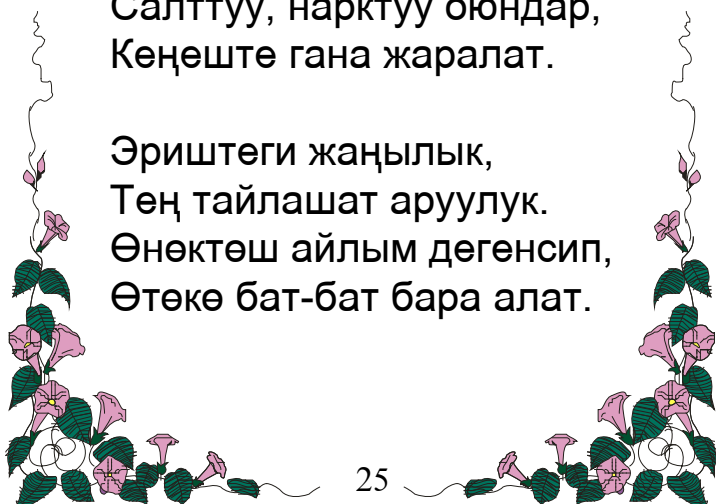
Кеңештеги ыргайды,
Керилтип шамал ыргайбы.
Теңирим берген Эрмамат,
Теңдешсиз жигит турбайбы.

Кеңешти келет мекендеп,
Кеңешиң жыргал экен деп.
Саламаттык тилеп Алладан,
Санаганга жетем деп.

Айылда чоң келечек,
Адаштык эгер дебесек.
Тескейине түзүнө,
Батат ырыскыны бөлөсөк.

Кеңеште эмгек бак алат,
Сары чолпондой жана алат.
Салттуу, нарктуу оюндар,
Кеңеште гана жаралат.

Эриштеги жаңылык,
Тең тайлашат аруулук.
Өнөктөш айлым дегенсип,
Өтөкө бат-бат бара алат.

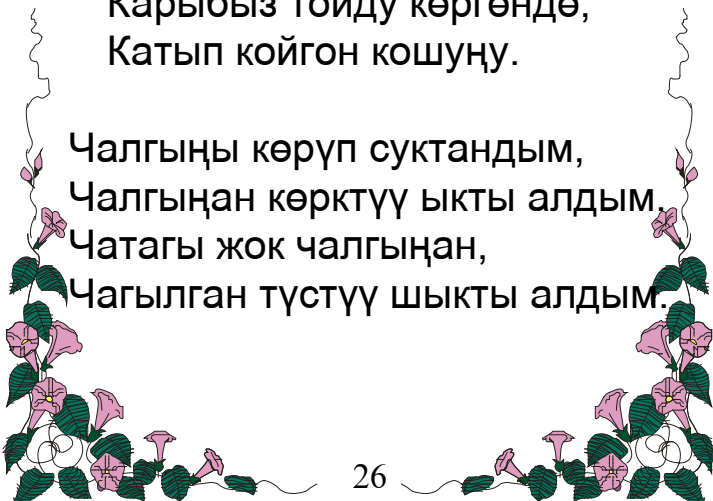
Ай жарыгын талашат,
Атуулдар өсүп баратат.
Атуулдугун Эрмаматтын,
Адамдарды каратат.

Толгон койго короосу,
Толго нанга ороосу.
Өз эгинин басууга,
Өзүнүн бар молосу.

Бардык жарык өзүндө,
Бар болгур жыйган кезинде.
Балбылдап мага көрүндү,
Бардык байлык сөзүндө.

Төрт мезгил даяр отуну,
Көрбөйбүз Эриш бошуңу.
Карыбыз тойду көргөндө,
Катып койгон кошуңу.

Чалгыңы көрүп суктандым,
Чалгыңан көрктүү ыкты алдым,
Чатагы жок чалгыңан,
Чагылган түстүү шыкты алдым.

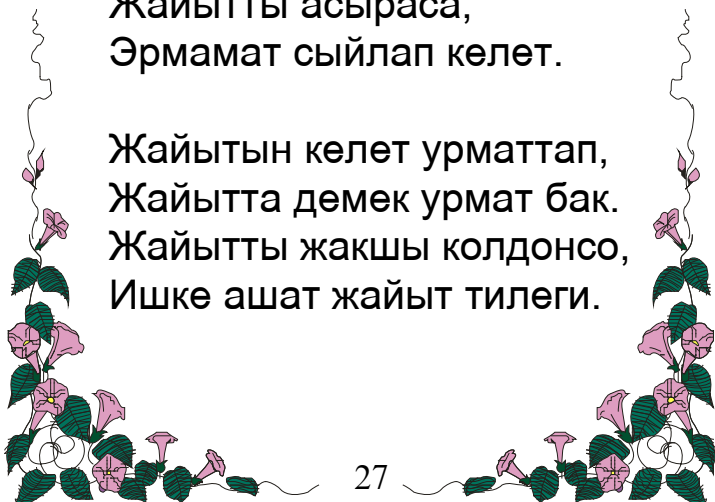
Балкаңы карап балкыдым,
Багыңы көрүп калкыдым.
Багыңа сугум артылып,
Багыңда болдум алты күн.

Багын мылгып сугарат,
Багында дене чыңалат.
Барган-көргөн акындар,
Бак-дөөлөттүү ыр алат.

Жайытын жандай көрөт,
Жайыты жолдош демек.
Жаранга, жаныбарга,
Жайыттар дайым керек.

Эрмаматка жайыт керек,
Жайытты сыйлап келет.
Жайытты асыраса,
Эрмамат сыйлап келет.

Жайытын келет урматтап,
Жайытта демек урмат бак.
Жайытты жакшы колдонсо,
Ишке ашат жайыт тилеги.

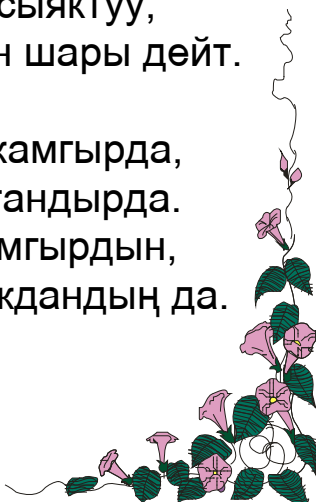
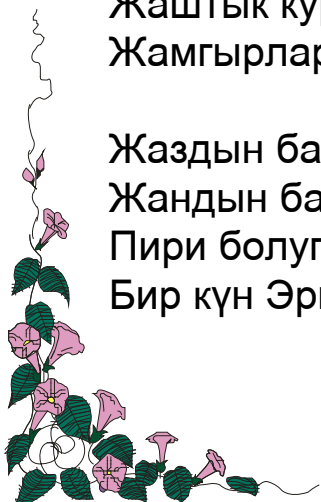
Жайыт деп келет Эрмамат,
Жайытты сыйлайт ар убак.
Жаныман дагы ашык деп,
Жайытын келет урматтап.

Жайлоого Эриш барганда,
Жамгырга тосот денесин.
Жан дүйнөсү кушубак,
Жамгырдын карап элесин.

Жамгыр менен жарышат,
Жамгыр менен алышат.
Жакшылыгын Эрмамат,
Жан эритип табышат.

Ар бир тамчың дары дейт,
Ал-күч алат кары дейт.
Жаштык курак сыяктуу,
Жамгырлардын шары дейт.

Жаздын багы жамгырда,
Жандын багы тандырда.
Пири болуп жамгырдын,
Бир күн Эриш ждандың да.

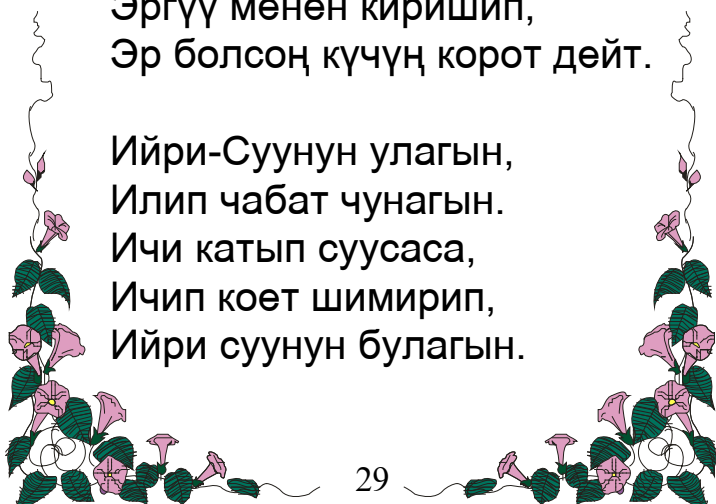
Жамгыры дагы оң келип,
Тагдыры дагы оң келип.
Эрмаматтын артынан,
Салаа- салаа бол келип.

Малын сүрүп жайытка,
Манчыркатат жайытта.
Жайытка малы жылганда,
Өзү бараткансыйт кайыкта.

Улак болот дегенде,
Уучунда кайнайт көрөңгө.
Кел дүйнөгө ыраазы,
Келди Эриш дегенде.

Эчки, улакты тоготпойт,
Эртең торпок болот дейт.
Эргүү менен киришип,
Эр болсоң күчүң корот дейт.

Ийри-Суунун улагын,
Илип чабат чунагын.
Ичи катып суусаса,
Ичип коет шимирип,
Ийри суунун булагын.

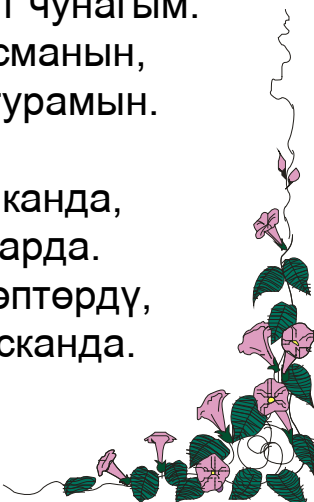
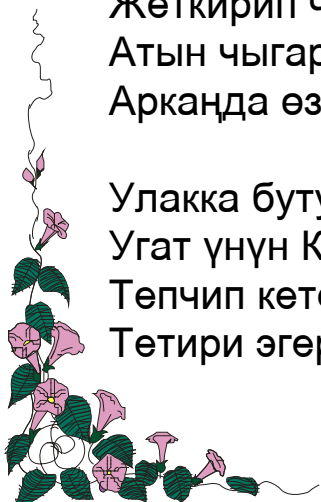
Кашка-Суунун улагын,
Кайкалатат чунагым.
Кара топту бузганда,
Кайра-кайра каратат,
Кара кочкул ыраңын.

Жылуу суунун улагын,
Жадыратат чунагым.
Жайнатканы жайнаткан,
Жасоолдордон сурагын.

Секелектин улагын,
Серпип чабат чунагым.
Сиркедей болсо катаасы,
Селсоветтен сурагын.

Жети уруунун улагын,
Жеткирип чабат чунагым.
Атын чыгар Тасманын,
Аркаңда өзүм турамын.

Улакка буту ашканда,
Угат үнүн Кашкарда.
Тепчип кетет көптөрдү,
Тетири эгер басканда.

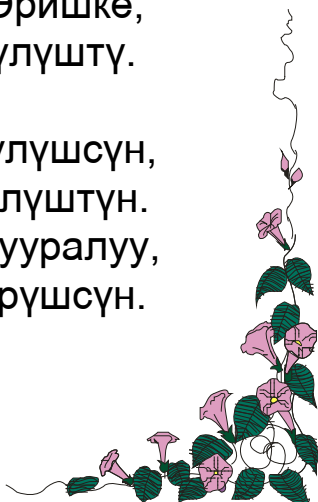
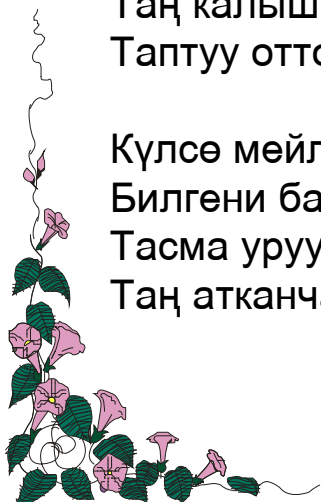
Адамдар калат шык-шыктап,
Тууганы жүрөт сук–суктап.
Аман бол Эриш дегенсип,
Ак дилден алкайт туш-туш жак.

Атына заты жарашып,
Асмандан куштар карашып.
Адашты алар жолунан,
Ар кыл жакка тарашып.

Каерден дешип көпчүлүк,
Канчасы калды тек туруп.
Каердигин билишти,
Кайра-кайра бек туруп.

Тасмадан деп билишти,
Даңкын көккө илишти.
Таң калышып Эришке,
Таптуу оттой күлүштү.

Күлсө мейли күлүшсүн,
Билгени бар күлүштүн.
Тасма уруусу тууралуу,
Таң атканча сүрүшсүн.

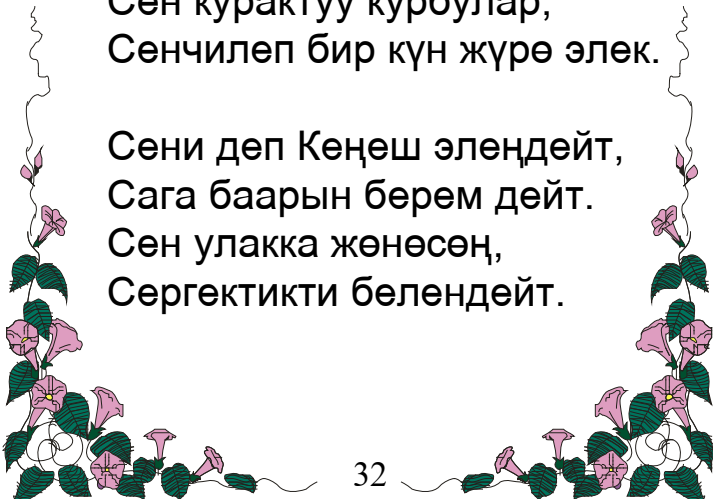
Тасма деп чабат улакты,
Тасма деп канча ыр акты.
Тасмага көздөр артылып,
Таза-таза жыл акты.

Тасма атын жетелеп,
Тактап атын бөпөлөп.
Такай турду күн-түнү,
Тасманын жүгүн көтөрөт.

Тасманын чыгаан кулуну,
Тасма деп жолдойм ырымы.
Тасманын кулундары деп,
Өткөрөм кымбат жылымы.

Сени деп Кеңеш чиренет,
Сен жакка бакыт тирелет.
Сен курактуу курбулар,
Сенчилеп бир күн жүрө элек.

Сени деп Кеңеш элеңдейт,
Сага баарын берем дейт.
Сен улакка жөнөсөң,
Сергектикти белендейт.

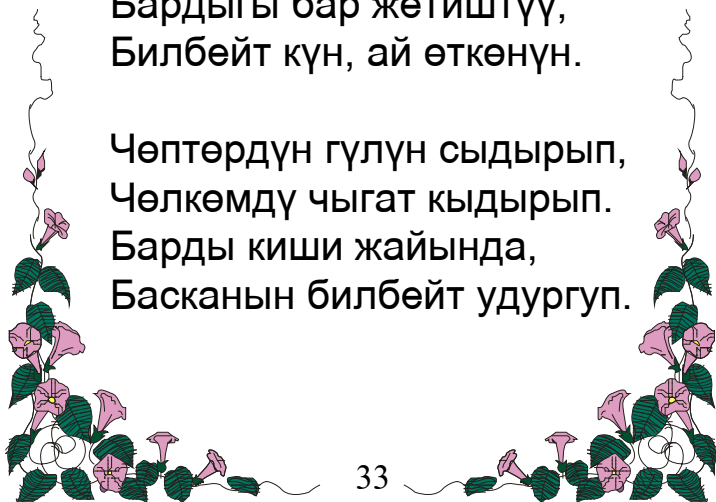
Сага Кеңеш тил алат,
Сени Кеңеш биле алат.
Оюндан кайтсаң олжолуу ,
Отуруп жандар жай алат.

Жактайт Кеңеш тутуму,
Жоомарт дешип утуру.
Табит алат дегенсип,
Таптап турат жонуңу.

Бекемдеп турат белиңи,
Байкап турат өңүңү.
Сасык тумоо жолотпой,
Сактап турат дениңи.

Жаз аябайт көктөмүн,
Сага арнап чөптөрүн.
Бардыгы бар жетиштүү,
Билбейт күн, ай өткөнүн.

Чөптөрдүн гүлүн сыдырып,
Чөлкөмдү чыгат кыдырып.
Барды киши жайында,
Басканын билбейт удургуп.

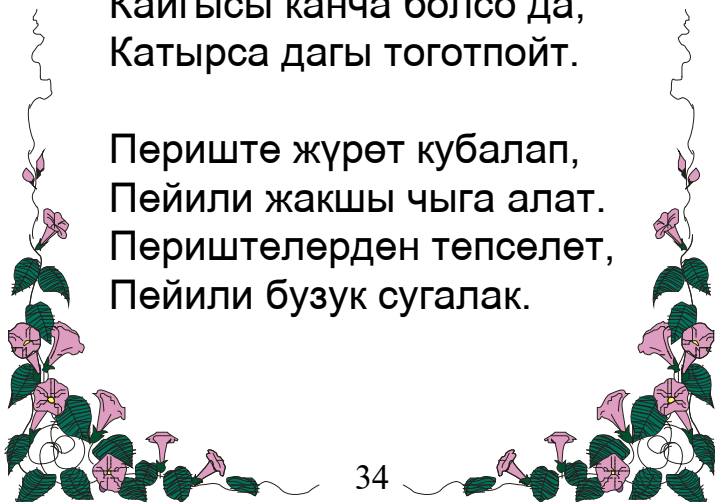
Туусу жанат кашында,
Турмушка бышкан башында.
Такыр жоктой сезилет,
Тырнактай санаа башында.

Анткени баары табылат,
Артында байлык агылат.
Ашып-ташкан дүнүйө,
Адамына кабылат.

Барды көздөйт бар дүйнө,
Байкатпай басат ал дүйнө
Жабыркатат бир күнү,
Жабышып калса кар дүйнө.

Кар дүйнөнү жолотпойт,
Кайгысы менен оротпойт.
Кайгысы канча болсо да,
Катырса дагы тоготпойт.

Периште жүрөт кубалап,
Пейили жакшы чыга алат.
Периштелерден тепселет,
Пейили бузук сугалак.

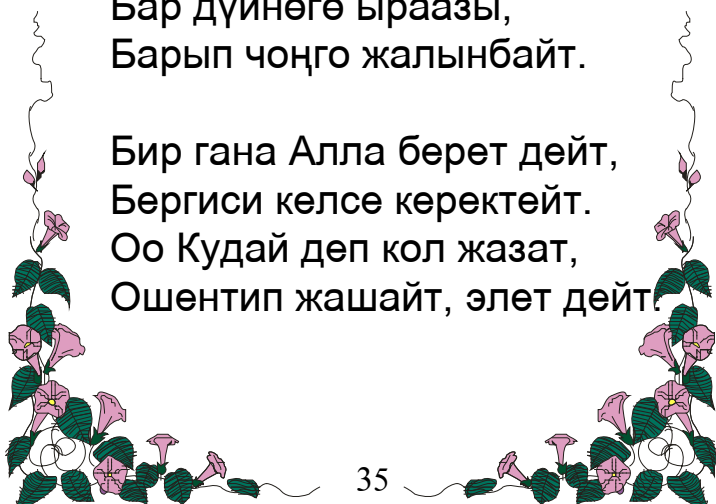
Жөлөп келет жылдыздар,
Жолотпогон кыргыз бар.
Жомоктой пукта колдогон,
Жакын көргөн бир кыз бар.

Турмуштун көзүн биле алат,
Турмуш менен жүрө алат.
Турмуш дагы баш ийип,
Туура, узун тиле алат.

Жетишкенине сүйүнбөйт,
Жетпегенине күйүнбөйт.
Таарынса кокус турмуштан,
Тарамышы түйүлбөйт.

Баарын бирдей кабылдайт,
Баразмандыкты тагынбайт.
Бар дүйнөгө ыраазы,
Барып чоңго жалынбайт.

Бир гана Алла берет дейт,
Бергиси келсе керектейт.
Оо Кудай деп кол жазат,
Ошентип жашайт, элет дейт.

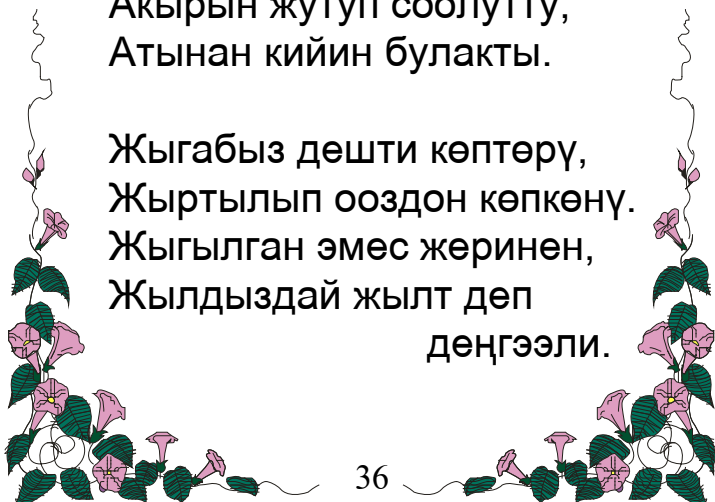
Кымыздын ичип гүлдөрүн,
Кийимдин кийип түрлөрүн.
А дегенде тааныйсың,
Алыста болсо үнүнөн.

Шырбазды шылып жеп турат,
Шырбазга келиң деп турат.
Бар өнөрү улакчы,
Бардык дубан көп курат.

Апсыгып план түзгөн жок,
Атынан така үзгөн жок.
Атынан кулап улакта,
Азалии бир да түшкөн жок.

Такай журт билди чунакты,
Алдырган жок улакты.
Акырын жутуп соолутту,
Атынан кийин булакты.

Жыгабыз дешти көптөрү,
Жыртылып ооздон көпкөнү.
Жыгылган эмес жеринен,
Жылдыздай жылт деп
дөңгээли.

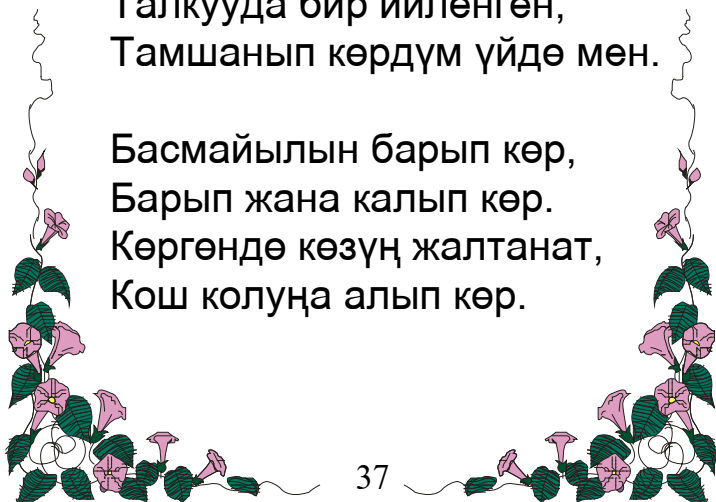
Сормого калса тыгылып,
Сормодон чыгат урунуп.
Сормодон чыгып алганда,
А десе Эриш чыңырып.

Чаптырып ээр жаңгактан,
Чакчайып элдер карашкан.
Чаңкаганы кангандай,
Чаар чымчыктай тарашкан.

Арча, кайың отуну,
Жайдары жүндөн токуму.
Чабендестиги Эриштин,
Таң калтырды Ошуму.

Үзөңгү боосу Эриштин,
Топоздун жон териси.
Талкууда бир ийленген,
Тамшанып көрдүм үйдө мен.

Басмайылын барып көр,
Барып жана калып көр.
Көргөндө көзүң жалтанат,
Кош колуңа алып көр.

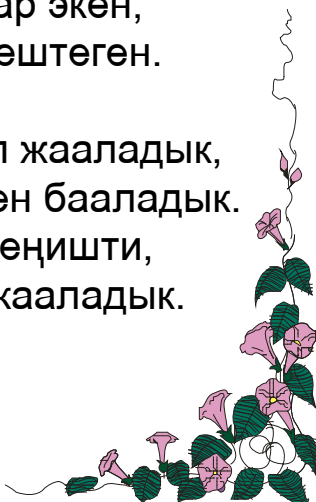
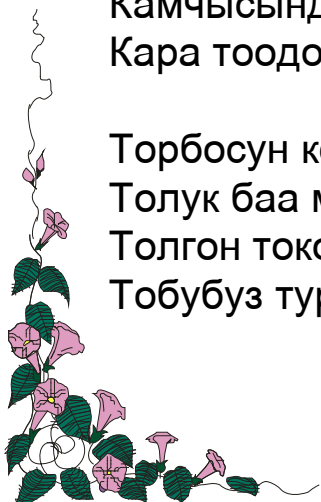
Жаасы келген тартууга,
Бир кунан берген ээсине.
Барчылыкты колдонгон,
Ыракмат Эриш дөөсүнө.

Жүгөнүн барып көргөнмүн,
Жүрөктөш көңүл бөлгөнмүн.
Чынында мындай көрбөпбүз,
Чыныбайдын өргөнүн.

Камчысын көрүп ынандык,
Камчысы дагы кунандык.
Колго кармап көрүүнү,
Камчы ээсинен сурандык.

Баа бердик беш деген,
Баамчыл келет эс деген.
Камчысында бар экен,
Кара тоодой пештеген.

Торбосун көрүп жааладык,
Толук баа менен бааладык.
Толгон токой жеңишти,
Тобубуз туруп кааладык.

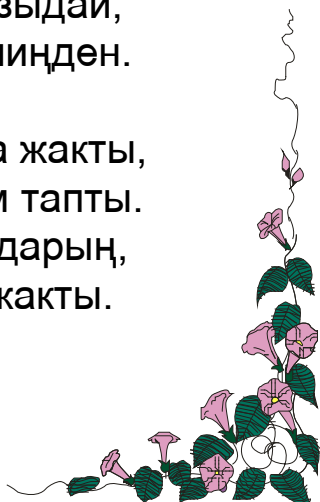
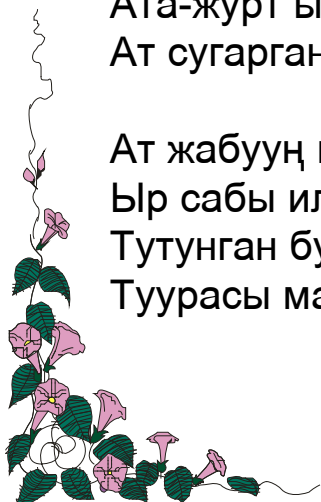
Чоюндан экен такасы,
Куудул Пайиз атасы.
Тик эле Эрмамат эле дейт,
Атасынын атасы.

Атынын асты пол экен,
Ар жагы майда тор экен.
Жетелетип так көрдүк,
Жем салгычы зор экен.

Жайдары арпа жем экен,
Эриш өзү эр экен.
Эрмамат берген торуга,
Салынган сарай бел экен.

Чылбыры кылдан эшилген,
Чын эле чыкпайт эсимден.
Ата-журт ыраазыдай,
Ат сугарган кечиңден.

Ат жабууң мага жакты,
Ыр сабы илхам тапты.
Тутунган буюмдарың,
Туурасы мага жакты.

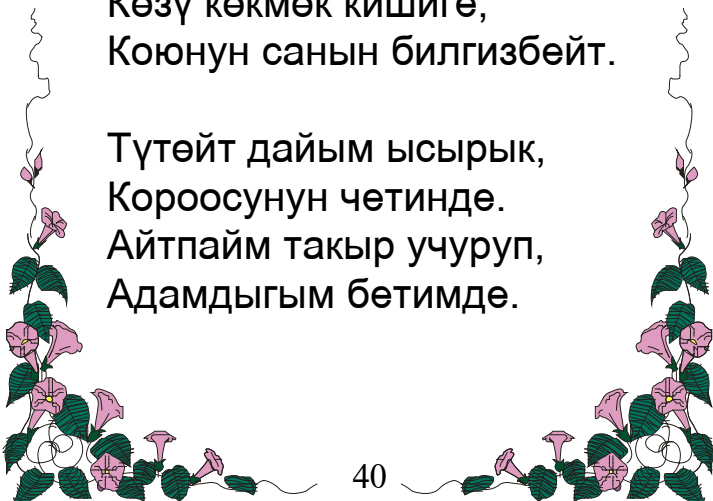
Ак т илек оюмдагы,
Ак барак колумдагы.
Акты тер эргүү берип,
Адашпай боюмдагы.

Олтуруп чиелендим,
Олуттуу күймөнөмүн.
Эсимден такыр чыкпайт,
Кеңеште күймөнгөнүм.

Оонатат атын көрүнөт,
Ой-санаасы бөлүнөт.
Карагайдан кашуусу,
Кашый берет эринбей.

Сарайга жат көз киргизбейт,
Кооптуу киши жүргүзбөйт.
Көзү көкмөк кишиге,
Коюнун санын билгизбейт.

Түтөйт дайым ысырык,
Короосунун четинде.
Айтпайм такыр учуруп,
Адамдыгым бетимде.

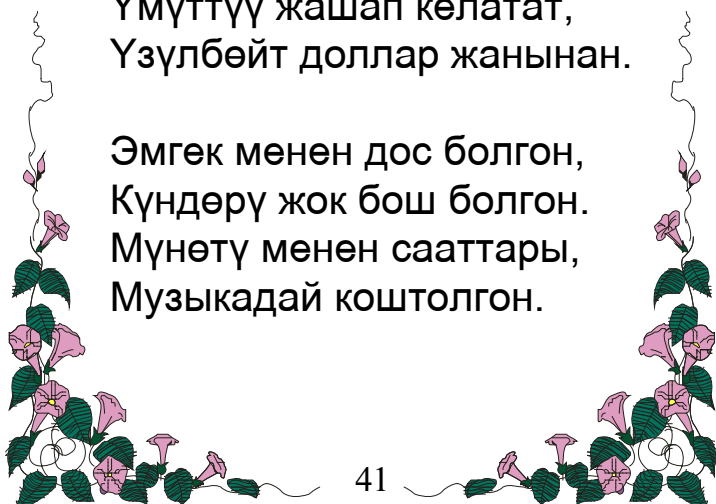
Ондон ашык бешилик,
Оо дешет өтүнүп.
Кооптуу жерге биз турсак,
Койгула дешет кечирип.

Бур-бурчунда сарайдын,
Жыгач күрөк жайында.
Артыкбаш жок эч нерсе,
Ар бир жылдын айында.

Темир күрөк эсепсиз,
Эңкейсең колго урунат.
Сарайын көрөм дешкөндөр,
Сансыз келип бурулат.

Эмгеге менен байыган,
Эгем өзү тайыган.
Үмүттүү жашап келатат,
Үзүлбөйт доллар жанынан.

Эмгек менен дос болгон,
Күндөрү жок бош болгон.
Мүнөтү менен сааттары,
Музыкадай коштолгон.

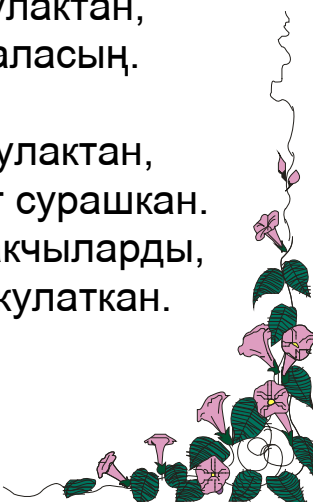
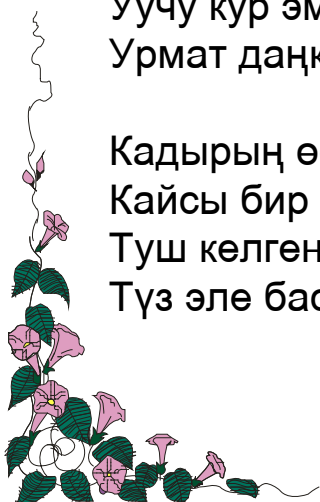
Эмгекти көрөт жанындай,
Эч себепсиз батырбай.
Жанаша келет эгиздей,
Жанынан алыс качырбай.

Сүрөөлөйт алга эмгеги,
Ар күн болуп эрмеги.
Эрмаматка эчен бурулат,
Элдердин келип көргөнү.

Жогору баалап эмгегин,
Жогору сезип көргөнүн.
Жогору турган пендемсиң,
Жогору көргөм сен менин.

Жогору турган жарансың,
Жогору турган Аралсың.
Уучу кур эмес улактан,
Урмат даңкты аласың.

Кадырың өсүп улактан,
Кайсы бир улут сурашкан.
Түш келген улакчыларды,
Түз эле басып кулаткан.

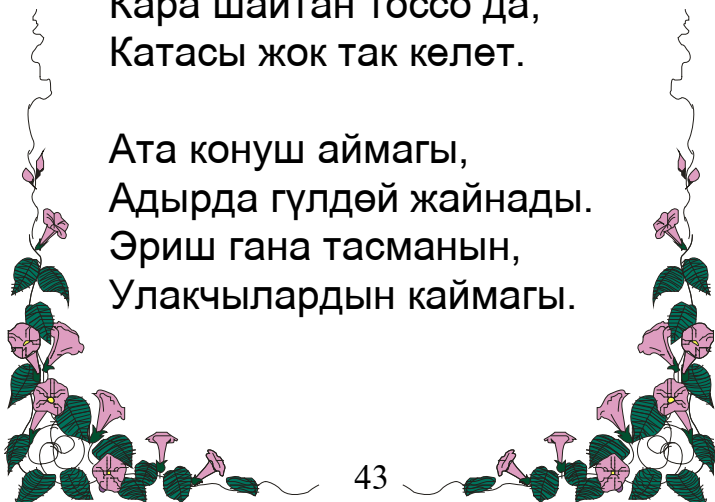
Канча улакчы тан берген,
Кайра-кайра ал берген.
Карап турган элдерге,
Соорунуна мал берген.

Бардыгы жатат тыйында,
Батаа алган жыйында.
Баталардын ичинде,
Баары келет кыйынга.

Жамгыр жерди жыргатат,
Батаа элди ырдатат.
Бардык сырлар чечилсе,
Багында булбул сайрашат.

Батаа мөнөн бак келет,
Бардык жерде ак келет.
Кара шайтан тосо да,
Катасы жок так келет.

Ата конуш аймагы,
Адырда гүлдөй жайнады.
Эриш гана тасманын,
Улакчылардын каймагы.

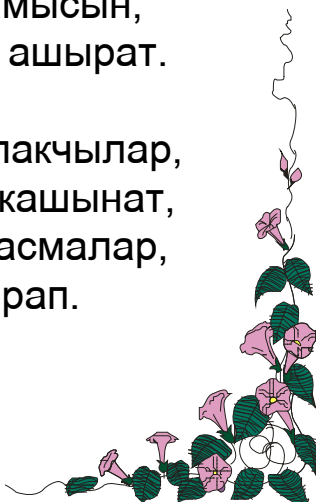
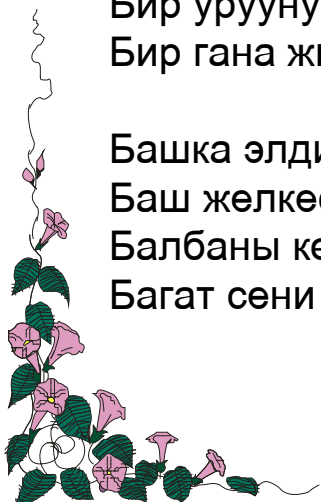
Эгемендүү кыргыздын,
Булуң-бурчу билишет.
Келе соорун бер дешип,
Бүт улакчы келишет.

Очайтуп айтып тообаны,
Очайтуп берип сооганы.
Соорунду өзү алып чыгат,
Эришти ээрчип ооматы.

Тасма учуп сүйүнөт,
Так секирип түйүлөт.
Ий-ий деген улакчылардан,
Ичегиси түйүлөт.

Бали деп Тасма бакырат,
Бакыт кушун чакырат.
Бир уруунун намысын,
Бир гана жигит ашырат.

Башка элдик улакчылар,
Баш желкесин кашынат,
Балбаны көп Тасмалар,
Багат сени асырап.

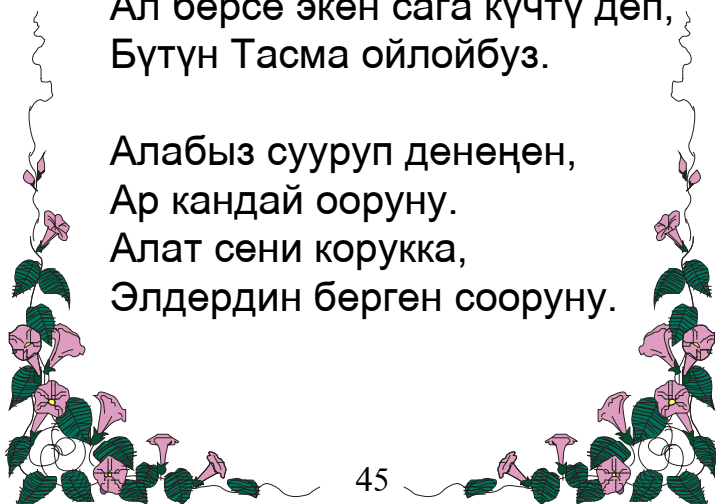
Бардык жанды үрөйбүз,
Байгелерде сүрөйбүз.
Бар болууңу биз каалап,
Күн, ай, жылдап тилейбиз.

Жан бер десең беребиз,
Кан бер десең беребиз.
Калкалай турган элиң бар,
Калганын дагы көрөбүз.

Чырың болсо оңдойбуз,
Чымыныңды коргойбуз.
Чымындай оору жармашса,
Чыккыс кылып сомдойбуз.

Бар катаңы оңдойбуз,
Балбандыгыңды коргойбуз.
Ал берсе экен сага күчтү деп,
Бүтүн Тасма ойлойбуз.

Алабыз сууруп денеңен,
Ар кандай ооруну.
Алат сени корукка,
Элдердин берген сооруну.

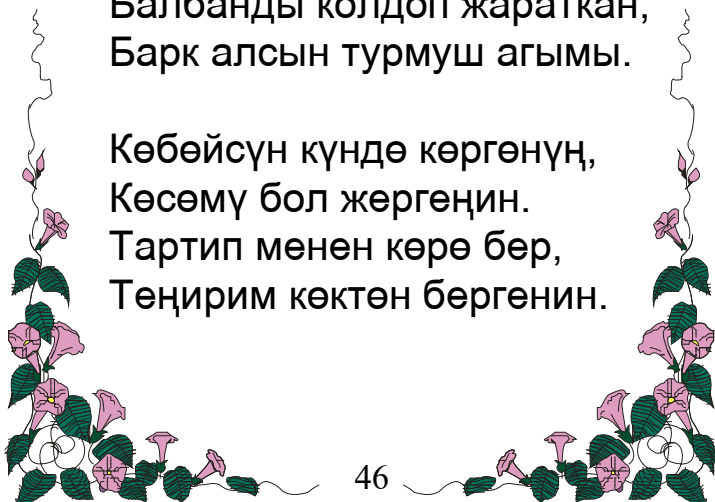
Түпөйүл ойго койбойбуз,
Түпкүлүгүңү коргойбуз.
Теменедей дарт келсе,
Террорист жалдап сомдойбуз.

Сен деп Тасма турабыз,
Сенин оюңду угабыз.
Чечилип айт дартыңды,
Чеп десең чеп курабыз.

Күн сүрөсүң күнүңү,
Ай сүрөсүң күнүңү.
Чын улакчы болуп бер,
Чыгарган элдин бүтүмү.

Көрөйүн колдон алыңы,
Колдосун өмүр жалыны.
Балбанды колдоп жараткан,
Барк алсын турмуш агымы.

Көбөйсүн күндө көргөнүң,
Көсөмү бол жергеңин.
Тартип менен көрө бер,
Теңирим көктөн бергенин.

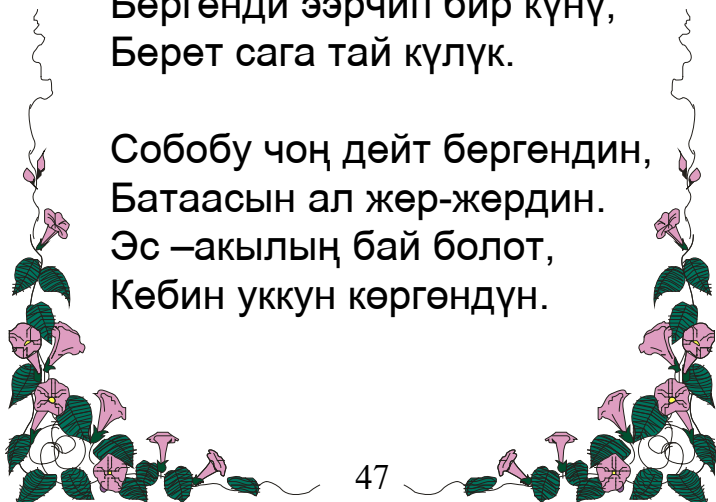
Колдоп турат тескейиң,
Кайсы бирин эстейин.
Атың чыкпайт алыска,
Аллага атың жетмейин.

Эл назары түшкөндө,
Эр жетилип бүткөндө.
Жүрөктү Эриш толкутат,
Жүзүң ойноп сүт көлдө.

Соорунду көп берип тур,
Бирдей убакта эрип тур.
Кыргыз салтын адатын,
Кыдырганда көрүп тур.

Берсе келет кайрылып,
Бергенден кетпейт тайгылып.
Бергенди ээрчип бир күнү,
Берет сага тай күлүк.

Собобу чоң дейт бергендин,
Батаасын ал жер-жердин.
Эс – акылың бай болот,
Кебин уккун көргөндүн.

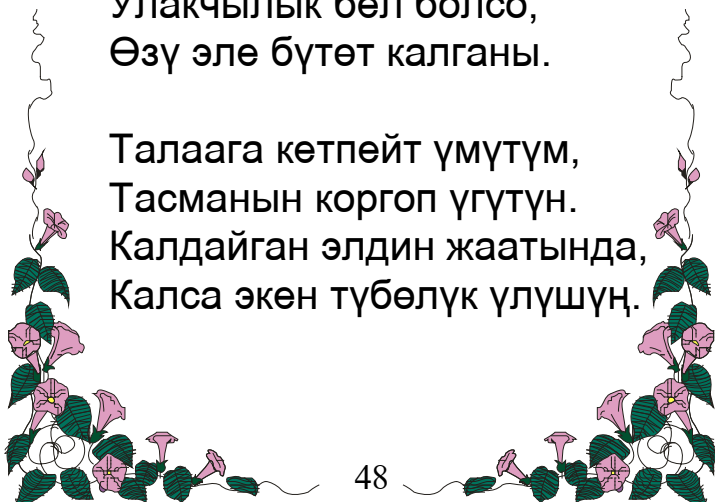
Бардыгы келет колуңдан,
Бардыгы тосот жолуңдан.
Баракелде Эриш дейт,
Бардыгы кармап колуңдан.

Алкоонун тонун кийесиң,
Аянбастан жүрөсүң.
Кандай жерде болсоң да,
Акырын доорду сүрөсүң.

Урууда көп жигиттер,
Уулдарда бар үмүттөр.
Улакчылыктын шартында,
Уул болсоң жүрүп көр,

Улакчылыктын шарданы,
Чыгаандардын ардагы.
Улакчылык бел болсо,
Өзү эле бүтөт калганы.

Талаага кетпейт үмүтүм,
Тасманын коргоп үгүтүн.
Калдайган элдин жаатында,
Калса экен түбөлүк үлүшүң.

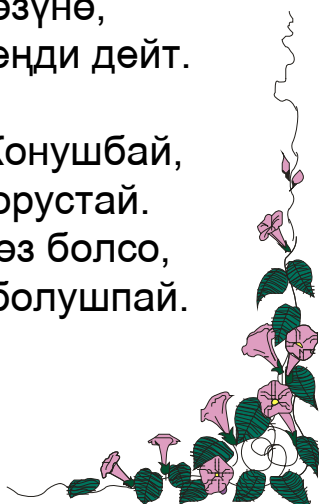
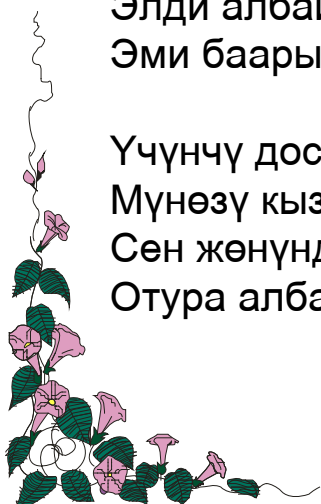
Жакшынын түшүп эсине,
Жазылып тарых бетине.
Тагылат бир күн төшүңө,
Улактын бир күн медалы.

Ийгилик турсун жолуңда,
Күч чогулсун колуңда.
Ардактуу уул болушуң,
Ардайым бизге сонун да.

Дагы бир досуң Ашырбай,
Билдирди сырын жашырбай.
Эришке улак ашканда,
Кое бериш керек асылбай.

Экинчи досуң Келдибек,
Элинен Эриш келди деп.
Элди албайт көзүнө,
Эми баарын жеңди дейт.

Үчүнчү досуң Конушбай,
Мүнөзү кызык орустай.
Сен жөнүндө сөз болсо,
Отура албайт болушпай.

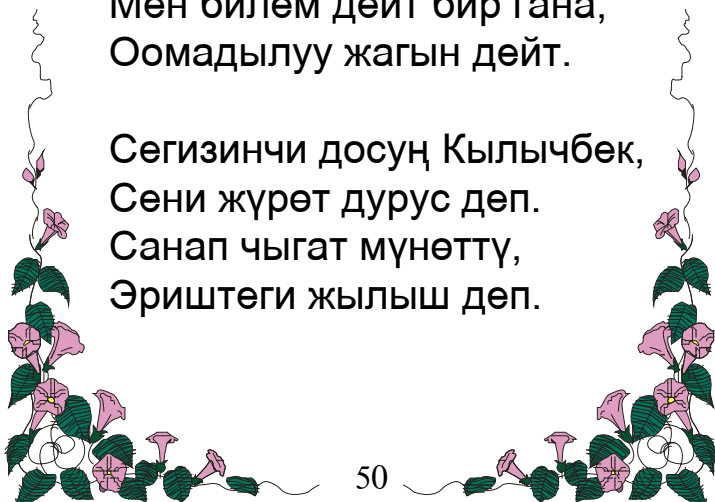
Төртүнчү досуң Калыйбек,
Достошууга дайым бек.
Убадасы адамга,
Убара кылбайт дайым деп.

Бешинчи досуң Мунарбек,
Сени жүрөт тумар деп.
Улак чабуу биз үчүн,
Унутулбас кумар деп.

Алтынчы досуң Мундузбек,
Атады сени Кундуз деп.
Ашканда улак биз үчүн,
Асманда жанган жылдыз деп.

Жетинчи досуң Табылды,
Жеткизе тилейт багыңды.
Мен билем дейт бир гана,
Оомадылуу жагын дейт.

Сегизинчи досуң Кылычбек,
Сени жүрөт дурус деп.
Санап чыгат мүнөттү,
Эриштеги жылыш деп.

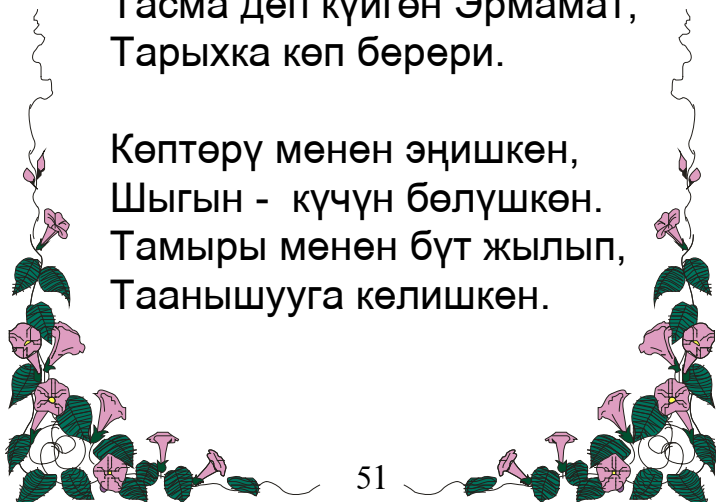
Тогузунчу досуң Сулайман,
Суу сөзү жок кылайган.
Эриштен башка досторду,
Жасап алам ылайдан.

Онунчу досу Болотбек,
Оң келсе баары болот деп.
Оң колуңа буудайык,
Өзү келип конот деп.

Эришти жакшы көрөт аяштары,
Сезилет сезим менен таяшканы.
Учурат кабактарын эгиз кашын,
Утуру аяштардын карашканы.

Улактын болуп чебери,
Өнүктү - өстү өнөрү.
Тасма деп күйгөн Эрмамат,
Тарыхка көп берери.

Көптөрү менен эңишкен,
Шыгын - күчүн бөлүшкөн.
Тамыры менен бүт жылып,
Таанышууга келишкен.

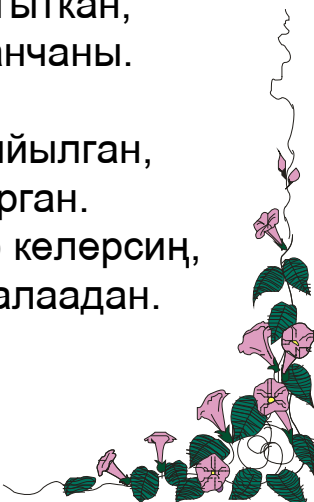
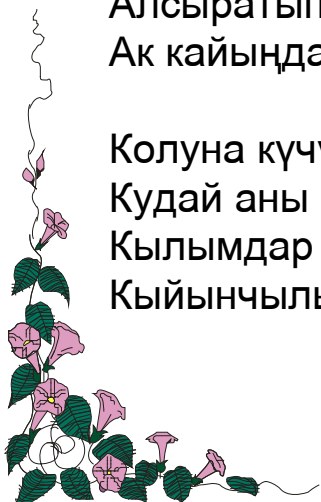
Атуулдар менен эңишкен,
Ат үстүндө көрүшкөн.
Кармаганда эңилген,
Канчалар түшүп Эриштен.

Бир балбан менен эңишкен,
Бир тартышып көршкөн.
Кетти чыгып доорадан,
Кечирим сурап Эриштен.

Табылгыны тартканда,
Тамыры менен үзүлгөн.
Бышыктыгы ошончо,
Каның калбайт жүзүңдөн.

Салаалап үзгөн алчаны,
Кулата төпкөн арчаны.
Алсыратып жыгыткан,
Ак кайыңдан канчаны.

Колуна күчү жыйылган,
Кудай аны буюрган.
Кылымдар бою келерсиң,
Кыйынчылык калаадан.

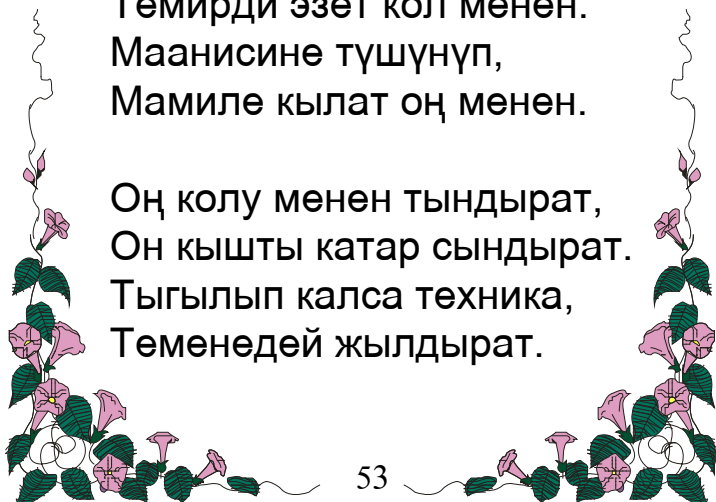
Таалайлуу Эриш ал дешет,
Тагасында бар дешет.
Тамырынан айрылат,
Тартканда кара тал дешет.

Ушундай жигит ал дешет,
Уругунда бар дешет.
Ургандан ушу менен,
Урап түшөт жар дешет.

Жездей жигит ал дешет,
жээк-жаатында бар дешет.
Жетип барып тепкенде,
Жексен болуп жеринен,
Жети жыл жаткан кар дешет.

Теңирим баштап жол менен,
Темирди эзет кол менен.
Маанисине түшүнүп,
Мамиле кылат оң менен.

Оң колу менен тындырат,
Он кышты катар сындырат.
Тыгылып калса техника,
Теменедей жылдырат.

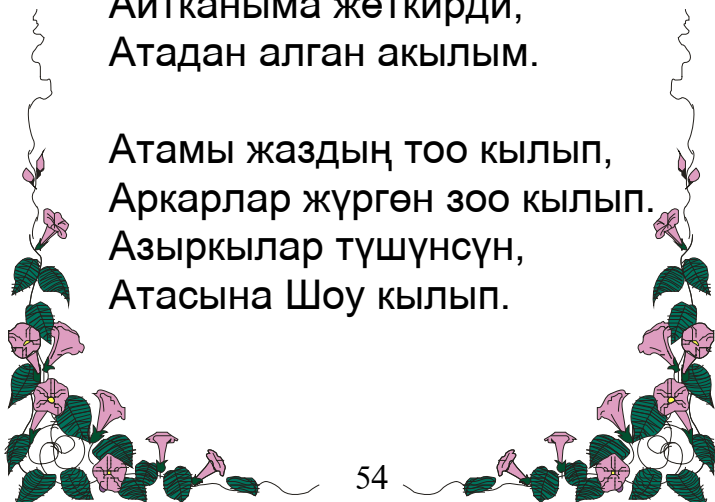
Көрөт жалгыз карыны,
Көп эле келет зарыгы.
Көп жашасын улакчы,
Көбүнө тиет жарыгы.

Жүз килодон буудайды,
Жүз элүү боо куурайды.
Жеткирет жалгыз унаага,
Жалынбастан ырайды.

Ыракмат Паиз абама,
Атасы болгон Эриштин.
Абдан билет урматтайт,
Эрөөлгө түшкөн жеңиштин.

Ардактуу аба акыным,
Ай менен күнгө жакыным.
Айтканыма жеткирди,
Атадан алган акылым.

Атамы жаздың тоо кылып,
Аркарлар жүргөн зоо кылып.
Азыркылар түшүнсүн,
Атасына Шоу кылып.

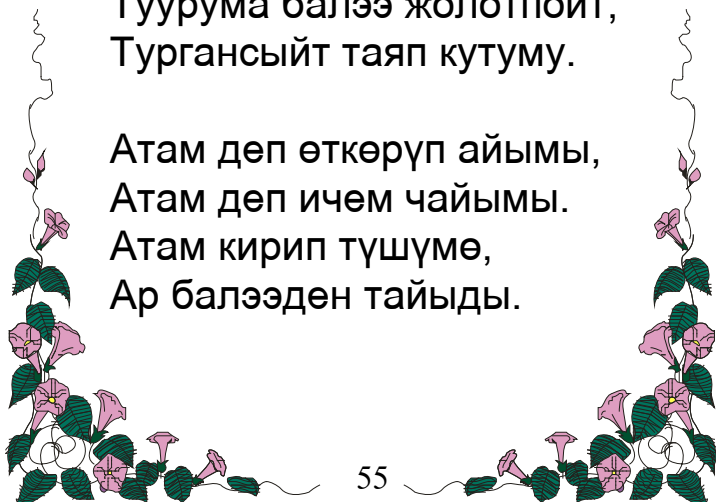
Аягың ашка толбосо,
Атанын жугу болбосо.
Атадан учуп барчылык,
Атайы келип конбосо.

Жалчыбайт элем билемин,
Жаныман артык сүйөмүн.
Арбагына атамын,
Ар убак башты иемин.

Атама жүрөм жөлөнүп,
Арбагы жүрөт өңөрүп.
Ашыма шайтан жолотпойт,
Ай, күнгө калгам теңелип.

Агытып аппак кушуму,
Атамы эстейм утуру.
Туурума балээ жолотпойт,
Тургансыйт таяп кутуму.

Атам деп өткөрүп айымы,
Атам деп ичем чайымы.
Атам кирип түшүмө,
Ар балээден тайыды.

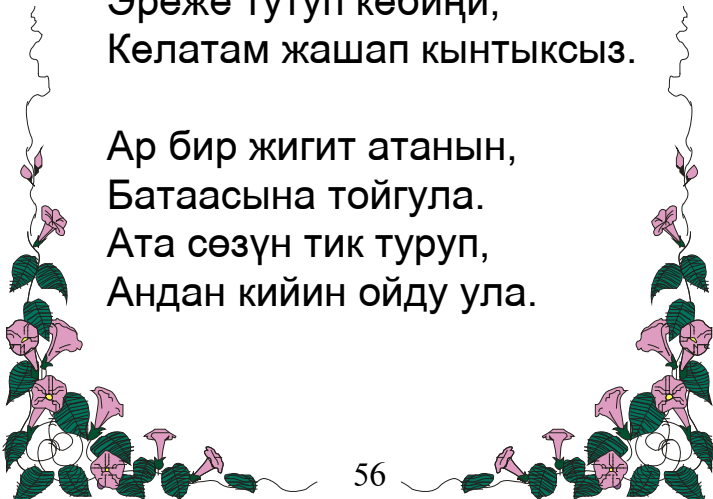
Атам көптү түшүнөт,
Атам көп иш бүтүрөт.
Атамын жакшылыгынан,
Ак тайлак терин түшүнөт.

Аккан арыка суу агат,
Акпаса суу арык кубарат.
Арыктын көрүп жашыгын,
Арыктын ээси кубанат.

Үч маал эстейм атамы,
Үч маал санайм катамы.
Үч маал эстен чыгарбайм,
Үч маал берчүү батааңы.

Түркүк болуп суткалап,
Турасыз ата түртүп сиз.
Эреже тутуп кебиңи,
Келатам жашап кынтыксыз.

Ар бир жигит атанын,
Батаасына тойгула.
Ата сөзүн тик туруп,
Андан кийин ойду ула.

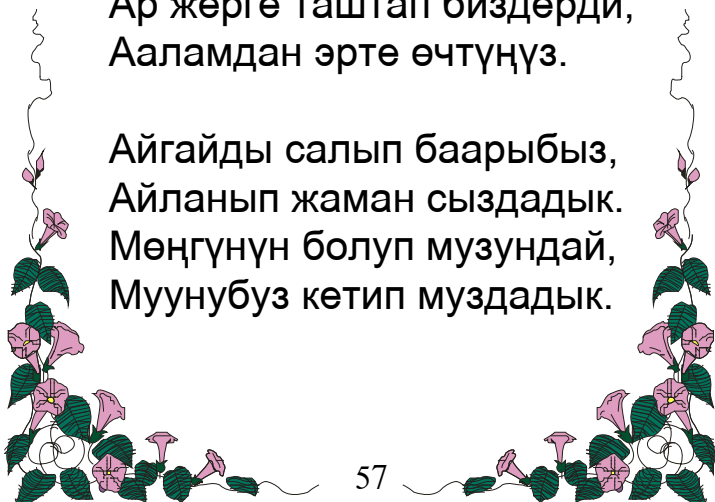
Эненин жүгү жогору,
Энее өстүрөт оболу.
Эр жигиттер кулак түр,
Энеге жакын бололу.

Канынан бөлүп кан берген,
Алынан бөлүп ал берген.
Жайгаштырып тогуз ай,
Жанынан бөлүп жан берген.

Унутпайм эне унутпайм,
Эмгегиңиз эсимде.
Уятка сизди калтырбайм,
Уятым бар бетимде.

Сыйды эми көрөрдө,
Ажалды ээрчип кеттиңиз.
Ар жерге таштап биздерди,
Ааламдан эрте өчтүңүз.

Айгайды салып баарыбыз,
Айланып жаман сыздадык.
Мөңгүнүн болуп музундай,
Муунубуз кетип муздадык.

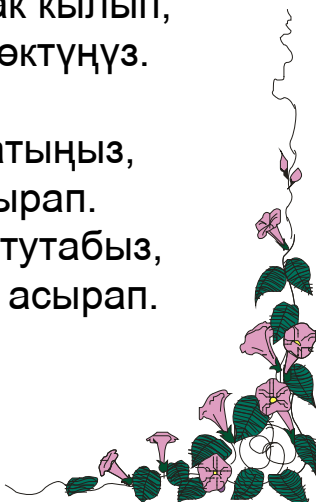
Айлабыз чарчап басылып,
Апаке деп бакырдык.
Айлабыз такыр кеткенден,
Акыры бердик макулдук.

Боздосок дагы таппадык,
Бозоруп тартип сактадык.
Кудайга күн-түн жалындык,
Куран окуу башталып.

Ушул келет колуман,
Үзбөй куран арнаймын.
Жашоом жакшы энеке,
Жаңы туулган Айдаймын.

Апа эрте кеттиңиз,
Ажал экен өттүңүз.
Ар балээден сак кылып,
Ажарыңызды төктүңүз.

Саткын деген атыңыз,
Ажарыңыз чачырап.
Абийириңизди тутабыз,
Алгандай бала асырап.

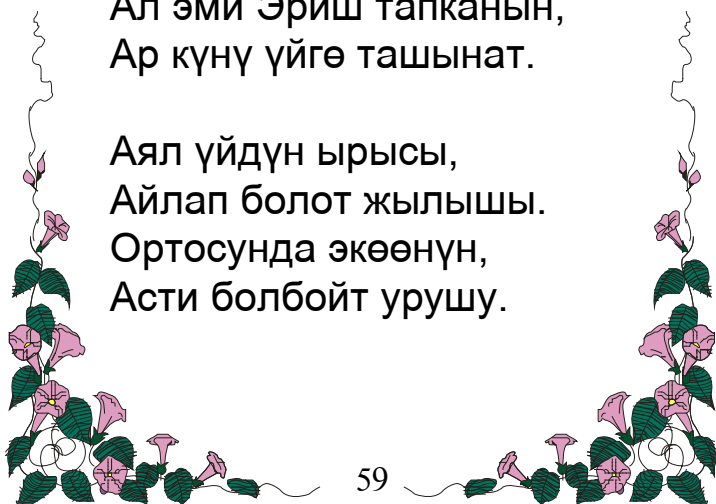
Короомо кирген бакытты,
Короомо калам үйрөтүп.
Үйрөнүп калган нерсени,
Алып кете албайт чакырып.

Кем болбо балам садага,
Кел – келден такыр жадаба.
Ээрчитип келет периште,
Байлыкты эстүү-баштуу балага.

Эришимин аялы,
Санжыра сымал баяны.
Ырыскылуу Эриштин,
Ысырык менен таяды.

Эмгегин секин кашылап,
Эрте –кеч үйгө жашырат.
Ал эми Эриш тапканын,
Ар күнү үйгө ташынат.

Аял үйдүн ырысы,
Айлап болот жылышы.
Ортосунда экөөнүн,
Асти болбойт урушу.

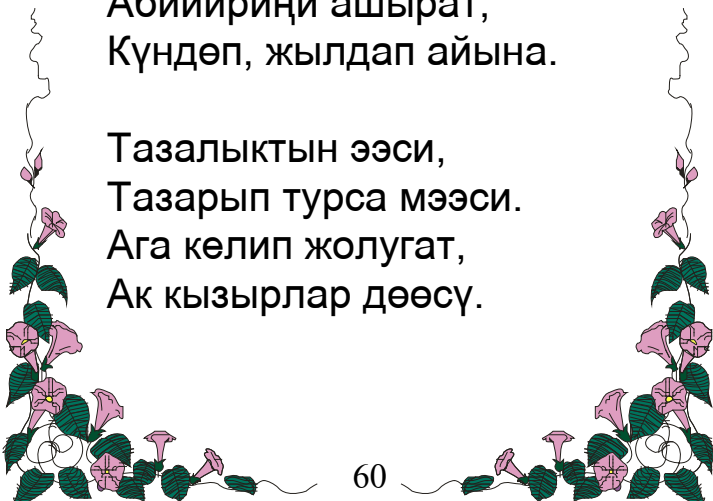
Аял үйдүн татымы,
Аял үйдүн катыгы.
Алга жылат байлыгы,
Аялдын болсо басыгы.

Аял үйдүн чырагы,
Аял үйдүн ынагы.
Аялдардын эмгеги,
Айтып бүткүс бу дагы.

Аял үйдүн туткасы,
Аял үйдүн устасы.
Ажыратпайт кел кел деп,
Аял үйдүн кыскасы.

Үйдүн куту дайыма,
Үйдү коет жайына.
Абийириңи ашырат,
Күндөп, жылдап айына.

Тазалыктын ээси,
Тазарып турса мээси.
Ага келип жолугат,
Ак кызырлар дөөсү.

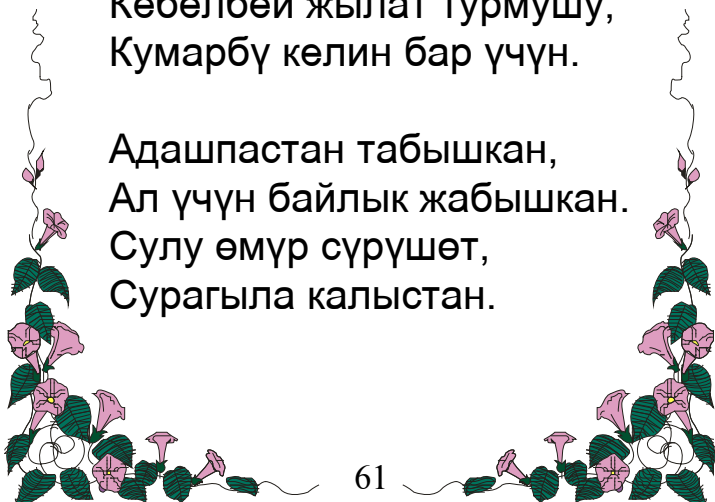
Берекени чакырат,
Беделиңди ашырат.
Кичинеден түйүнүп,
Кемчилдикти жашырат.

Эрмаматтын жолдошу,
Так ыраазы аялдан.
Ким экенин билдиңер,
Кичинекей баяндан.

Келиндин аты Кумарбү,
Келишим менен табышкан.
Экөөнүн сүйүп байгерлик,
Элден мурун жабышкан.

Эриш туят анысын,
Самсаалаган жарышын.
Кебелбей жылат турмушу,
Кумарбү келин бар үчүн.

Адашпастан табышкан,
Ал үчүн байлык жабышкан.
Сулу өмүр сүрүшөт,
Сурагыла калыстан.

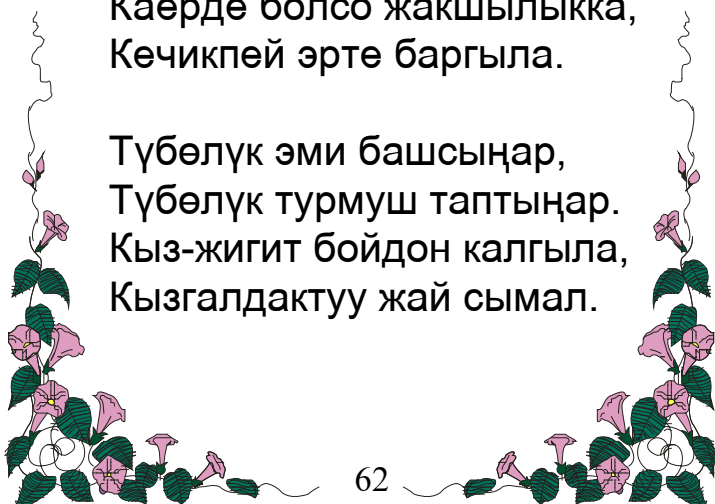
Турмуштары турунда,
Келе жатат өзгөрбөй.
Кээ бир, кээ бир талапты,
Келе жатат сөз бербей.

Ырыстуу келин аталган,
Ыймандуудан батаа алган.
Турмуштун белин жепжеңил,
Каалагандай Аша алган.

Турмуштары жапжарык,
Караңгылык сезилбейт.
Коргойбуз деп экөөнү,
Карлыгачтар безилдейт.

Кош жылдыздай жангыла,
Кочуштап байлык алгыла.
Каерде болсо жакшылыкка,
Кечикпей эрте баргыла.

Түбөлүк эми башсыңар,
Түбөлүк турмуш таптыңар.
Кыз-жигит бойдон калгыла,
Кызгалдактуу жай сымал.

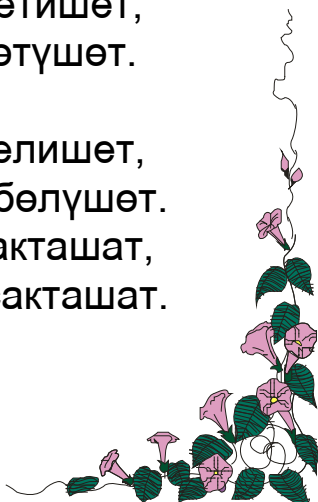
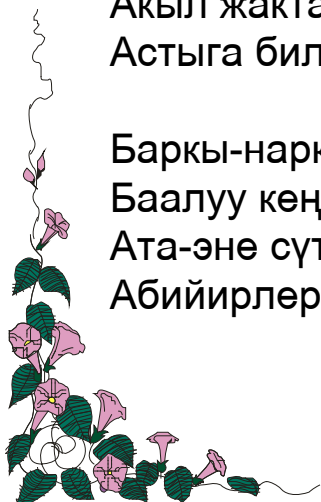
Уулдары бар бел болчуу,
Уулу дастан эр болчуу.
Уулдары бар изи бар,
Улуу жомок жүзү бар.

Уулдары бар таянчуу,
улай турган жай алчу.
Уулдары бар күтүнгөн,
Улуу ишти түшүнгөн.

Эс алууга дөңү бар,
Элге деген көңү бар.
Койлорунун кулагында,
Көбөйсүн деген эни бар.

Кыздары бар жибектей,
Кызгалдактуу сүрөттөй.
Акыл жактан жетишет,
Астыга билем өтүшөт.

Баркы-наркы келишет,
Баалуу кеңеш бөлүшөт.
Ата-эне сүтүн акташат,
Абийирлерин сакташат.

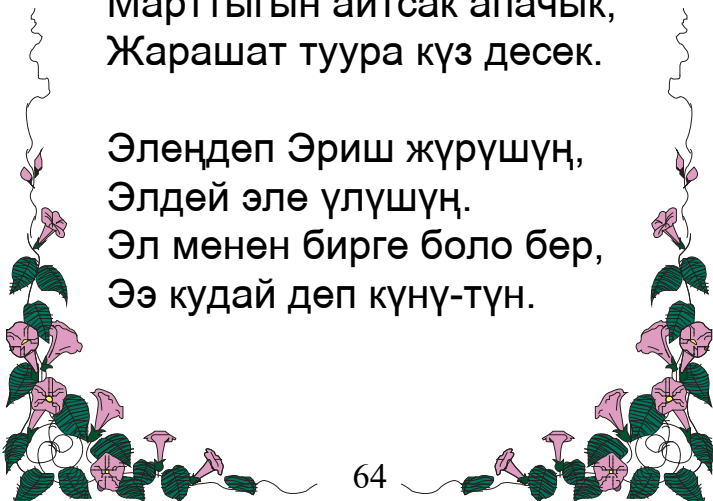
Он сегиз жыл аткарды,
Жасоолчулук милдетти.
Сөз үнү менен Эришим,
Тагылган ишти гүлдөттү.

Казык-карта, чучукту,
Он сегиз жыл соруптур.
Теңтуштары ээрчишип,
Тамашага жоруптур.

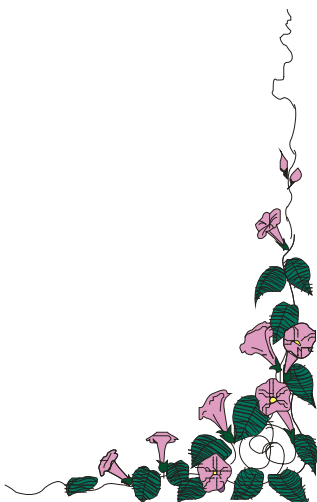
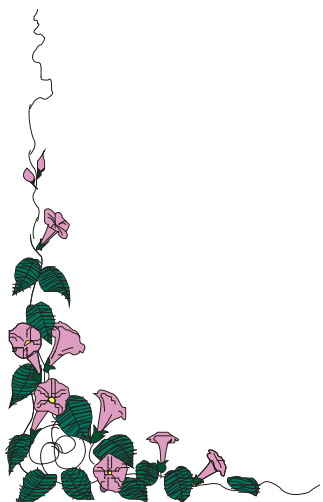
Тамашасын алганда,
Эришти таппай калабыз.
Аркасынан жалынып,
Ака, ака деп барабыз.

Айкөлдүгүг Эриштин,
Ааламда жок издесек.
Марттыгын айтсак апачык,
Жарашат туура күз десек.

Элеңдеп Эриш жүрүшүң,
Элдей эле үлүшүң.
Эл менен бирге боло бер,
Ээ кудай деп күнү-түн.

Кудай колдоп ишиңди,
Умай колдоп түшүңдү.
Чалияр таяп жүрсүн,
Эгем аяп жүрсүн.
Жалпы Тасма колдоп турсун,
Акын айткан бүтүмдү.

**Эрмамат менен Кумарбүнүн
тилеги**

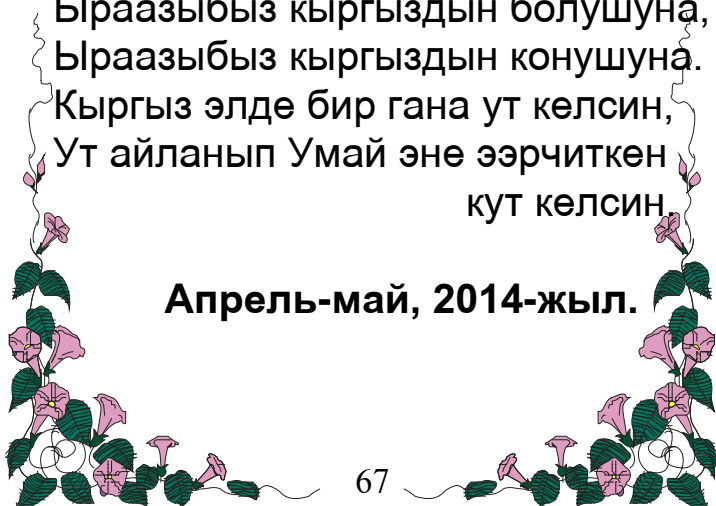
Жамгырды жерге берсин,
Жакшылыкты элге берсин.
Таянабыз илгертен,
Төрт түлүктү төргө берсин.

Кыргыз элибиз аман болсун,
Кыйналбаган жаран болсун.
Техникабыз күчүн берсин,
Эгинибиз түшүм берсин.
Периштелүү шамал жүрсүн,
Бешиктеги бала күлсүн.
Ушул дасмалдан айрылбайлы,
Уучу кур заманга кайрылбайлы.
Кайыр сурап көчөгө бастырбасын,
Аткаралы мыйзамдын

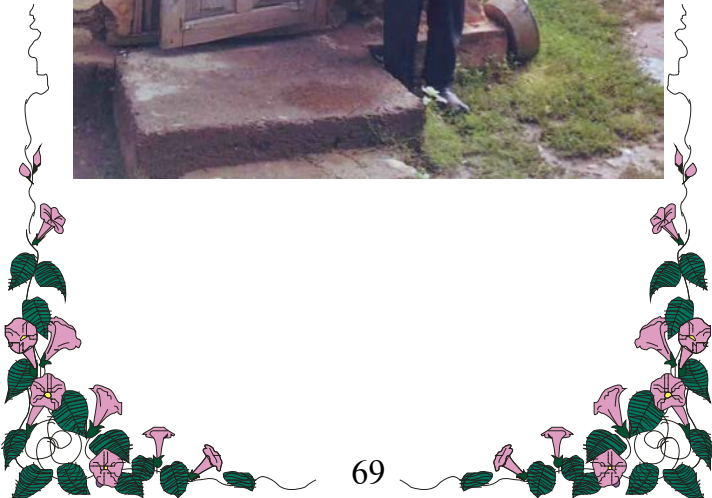
тапшырмасын.

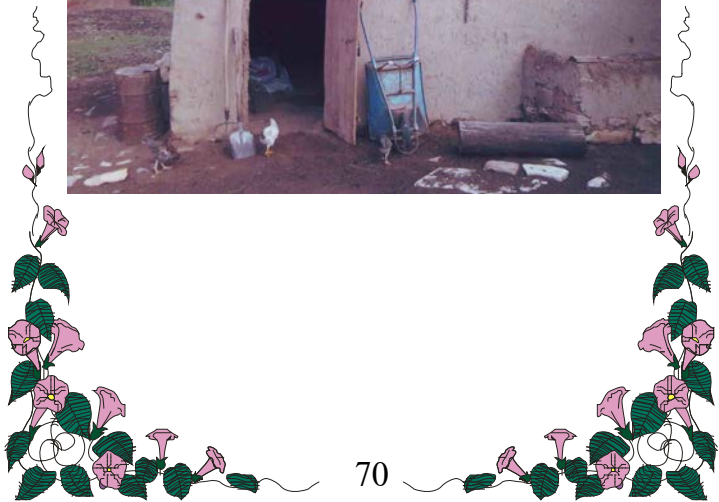
Үйүбүздөн тузубуз өксүбөсүн,
Үшкүрүгү замандын кетти делсин.
Короодогу итибиз улубасын,
Короодогу гүлүбүз куурабасын.
Ыраазыбыз замандын агымына,
Ыраазыбыз бийликтин салымына.
Ыраазыбыз кыргыздын болушуна,
Ыраазыбыз кыргыздын конушуна.
Кыргыз элде бир гана ут келсин,
Ут айланып Умай эне ээрчиткен
кут келсин.

Апрель-май, 2014-жыл.

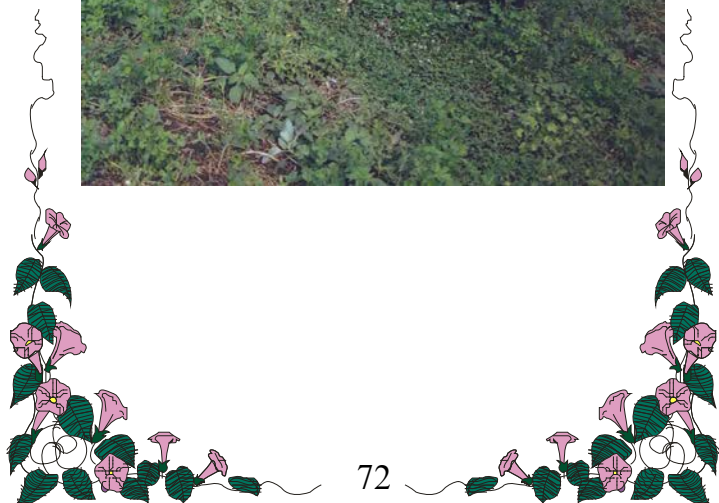

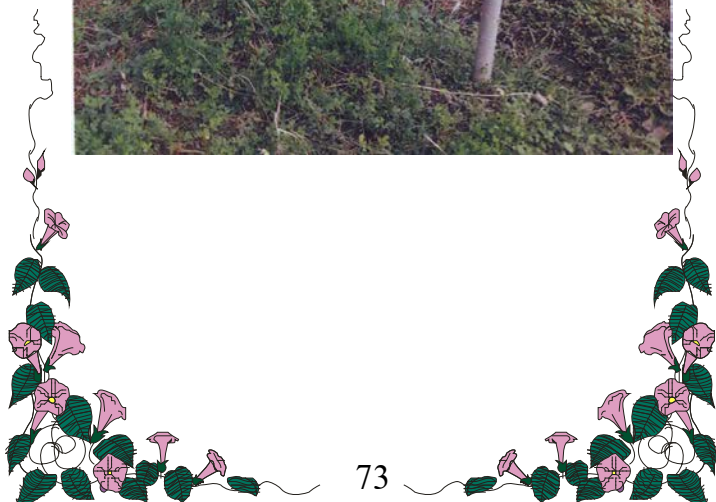
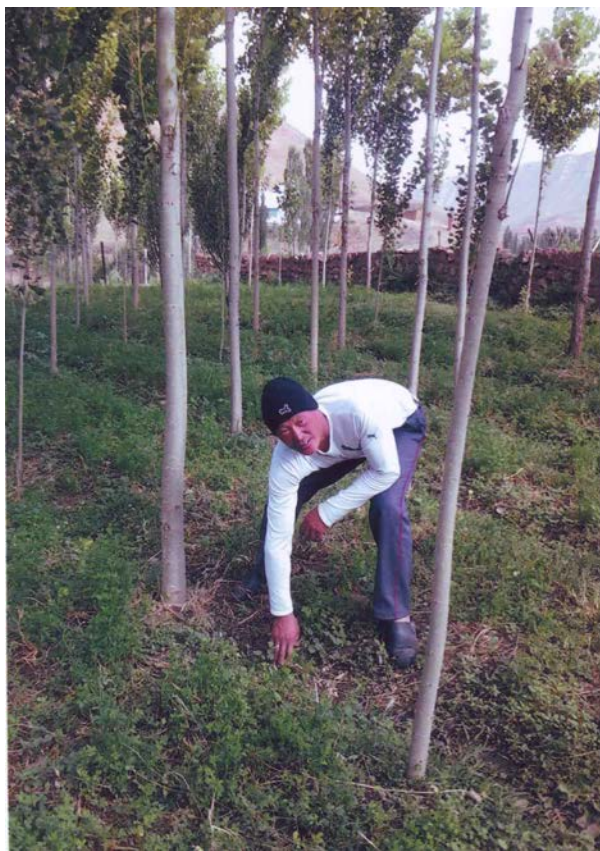

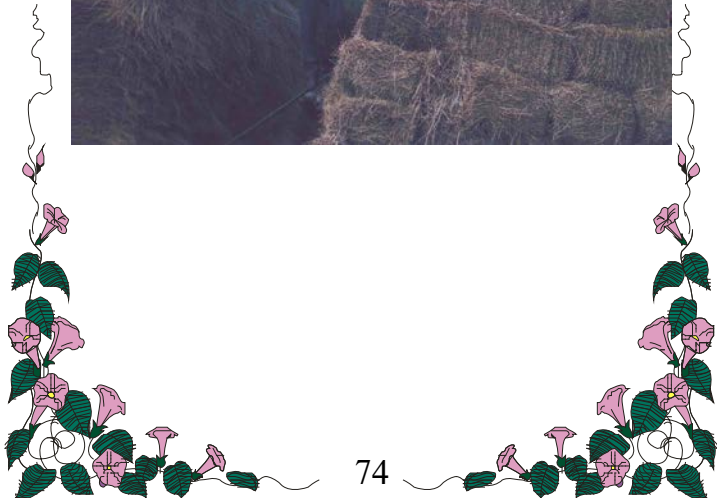

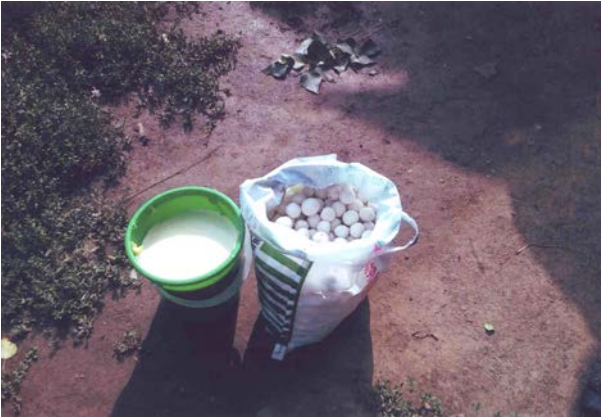

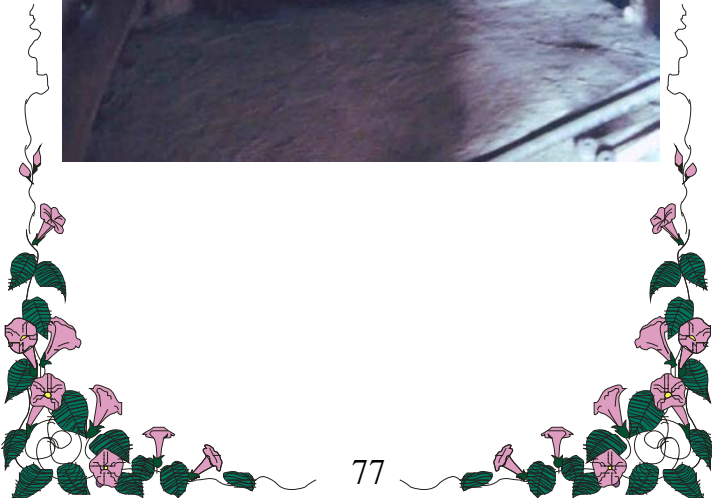

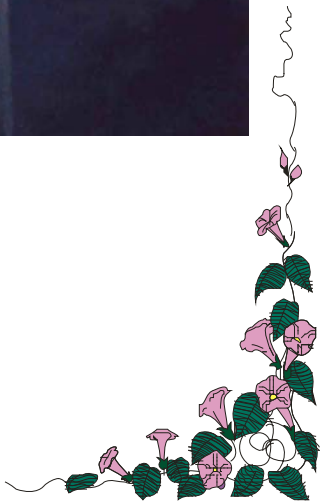
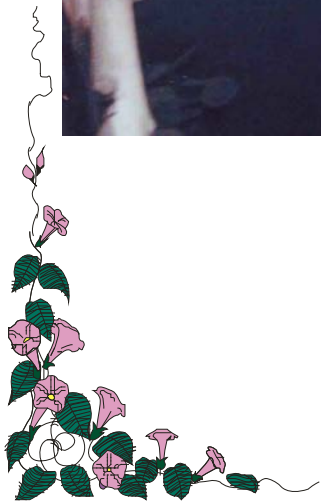

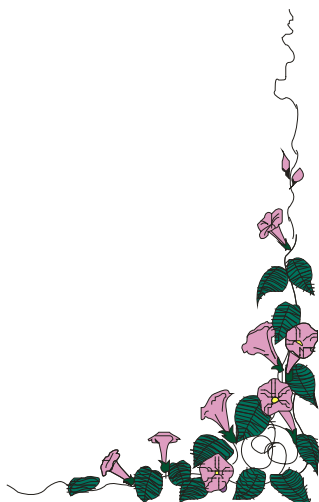
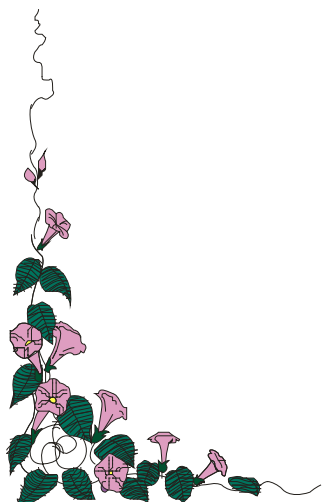

Мазмуну

Эрмамат.....	4
Эрмамат менен Кумарбүнүн Тилеги.....	66

Токуш Чолпонбаев

ЭРМАМАТ

(Ода – даңаза)

Редактор: Жороев Т.
Тех.редактор: Тойчубаев А.А.
Дизайнер: Ыкыбал уулу Элдияр

Төрүүгө берилди 01.06.2014-ж. Басууга 10.08.2014-ж.
Кагаздын форматы 84х60 ^{1/32}. 2,5 б.т.
Буйрутма №30. Нускасы 100.
Ош шаары Курманжандатка көчөсү 236

